

**Samtykke til vold:
En strafferetlig analyse af
mulighederne og grænserne for at
samtykke til vold i BDSM-relationer.**

Titelblad

Studie: Jura
Retsområde: Strafferet
Vejleder: Caroline Hornum Martinussen

Titel: Samtykke til vold: En strafferetlig analyse af mulighederne og grænserne for at samtykke til vold i BDSM-relationer.

Engelsk titel: Consent to Violence: A Criminal Law Analysis of the Possibilities and Limits of Consenting to Violence in BDSM Relationships.

Antal tegn: 150.127

Afleveringsdato: 23. marts 2026

Studerende: Lea Samuelsen & Matilde Pagter Szabó

Abstract

This Master's Thesis examines the legal scope and limitations of consent to physical violence within the context of BDSM practices under the Danish Criminal Code, specifically sections 244-246. The study investigates the tension between the principle of individual sexual autonomy and the state's positive obligation to protect its citizens from harm. Furthermore, the thesis assesses whether Danish judicial practice aligns with the European Convention on Human Rights (ECHR), particularly Article 8 regarding the right to respect for private life.

Through a comprehensive analysis of Danish case law and precedents from the European Court of Human Rights (ECHR), the research identifies a clear legal hierarchy where the validity of consent diminishes as the intensity of violence increases. The findings demonstrate that while consent is generally recognized as a grounds for justification in cases of simple assault, it is subject to strict objective and subjective limitations when violence involves aggravated assault or maltreatment.

A key finding of this thesis is the identification of an objective threshold for consent. The analysis shows that Danish courts consistently rule that acts involving extreme force, technical instruments, or life-threatening injuries fall outside the legal framework of voluntary sexual expression. In several cases, courts have dismissed victim testimonies as "post-rationalization" if the violence exceeds socially and legally accepted boundaries or occurs outside of a safe, agreed-upon environment.

Furthermore, the thesis establishes that the validity of consent is inextricably linked to the ongoing possibility of withdrawal. When a dominant party employs sensory isolation or physical restraints that effectively prevent the submissive party from communicating a "stop signal," consent is rendered legally void. In relation to the ECHR, the study concludes that Danish regulation is consistent with European standards, as the European Court of Human Rights grants member states a broad margin of appreciation to protect "health and morals" in cases where private acts infringe upon human dignity.

In summary, the thesis concludes that under Danish law, consent serves as a justification for violence only as long as the acts result in recoverable (non-permanent) consequences and are performed under conditions allowing for continuous withdrawal. The legal boundary is drawn where violence becomes maltreatment or where the dominant party deprives the other of their fundamental right to withdraw consent.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	1
2. Problemformulering	2
3. Afgrænsning	2
4. Metode og kilder	5
5. BDSM	8
5.1 B – Bondage	8
5.2 D – Disciplin og dominans	8
5.3 S – Submission	9
5.4 M – Masochisme	9
6. Samtykke	10
6.1 Samtykkebegrebet i dansk strafferet	10
6.2 Hvem kan samtykke?	12
6.3 Straffrihed på baggrund af samtykke	13
7. Vold efter straffeloven	16
7.1 Straffelovens § 244	16
7.1.1 Historisk	17
7.1.2 Grænserne	18
7.2 Straffelovens § 245	19
7.2.1 Historisk	20
7.2.2 Anvendelsesområdet	21
7.2.3 Særlig farlig karakter	22
7.2.4 Særlig råt eller brutalt	23
7.2.5 Mishandling	24
7.3. Straffelovens § 246	24
7.3.1 Historisk	25
8. Den Europæiske Menneskerettighedskonventionen artikel 8 (retten til privatliv)	27

8.1 Positive og negative forpligtelser.....	27
8.2 Samtykke og afkald på rettigheder	28
8.3 EMRK art. 8 om retten til respekt for privatliv	29
8.4 Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.....	30
9. Dansk retspraksis	31
9.1 U 2023.4808 Ø (Scor.dk).....	31
9.1.1 Sagsfremstilling	31
9.1.2 Byrettens vurdering.....	32
9.1.3 Landsrettens vurdering.....	32
9.2 U 2021.3330 V (MDMA)	33
9.2.1 Sagsfremstilling	33
9.2.2 Byrettens vurdering.....	33
9.2.3 Landsretten.....	35
9.3 FED 2012.124 (Gagball).....	37
9.3.1 Sagsfremstilling	37
9.3.2 Byrettens begrundelse.....	38
9.3.3 Landsrettens begrundelse.....	39
9.4 FED 2015.46 Ø (Svendborg)	40
9.4.1 Sagsfremstilling	40
9.4.2 Tiltaltes forklaring	41
9.4.3 Byrettens begrundelse.....	42
9.5 TfK 2025.122 (Messenger).....	43
9.5.1 Sagsfremstilling	43
9.5.2 Byrettens begrundelse.....	45
9.5.3 Landsrettens begrundelse.....	45
9.6 S-1092-02 (Hørhaven)	46
9.6.1 Sagsfremstilling	46

9.6.2 Rettens vurdering	49
10. Diskussion – Dansk retspraksis	50
10.1 Samtykke til hhv. § 244 og § 245	50
10.1.1 Sondringen mellem simpel vold (§ 244) og kvalificeret vold (§ 245).....	50
10.1.2 Samtykkets aktualitet og den indforståede rollefordeling	51
10.1.3 Forurettedes tilstand og sensorisk isolation som diskvalificerende faktorer	51
10.1.4 Putativt samtykke og vildfarelse	52
10.2 Samtykke ved vold med døden til følge (§ 246).....	53
10.2.1 Den absolutte grænse for individuel selvbestemmelse	53
10.2.2 Agtpågivenhedspligt og risikoaccept.....	53
10.2.3 Sammenfatning af retstilstanden ved § 246	54
11. Domme fra Den Europæiske Menneskerettigheds Domstol.....	55
11.1 Laskey, Jaggard and Brown v. United Kingdom (1997)	55
11.1.1 Sagens faktiske omstændigheder	55
11.1.2 Sagen for kommissionen.....	58
11.1.3 Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol	58
11.1.4 Nødvendigt i et demokratisk samfund	59
11.1.5 EMDs vurdering.....	60
11.2 K.A. and A.D. v. Belgium	61
11.2.1 Den relevante nationale ret og praksis	64
11.2.2 Retlig vurdering	64
11.2.3 Domstolens vurdering.....	66
12. Diskussion EMD.....	68
12.1 Det retlige udgangspunkt: Samtykke og art. 8.....	68
12.2 Statens kompetence.....	68
12.2.1 Samtykke er ikke absolut.....	68
12.2.2 Samtykkets betydning.....	69

12.3 Grænserne for reguleringen af samtykke som straffrihedsgrund.....	70
12.3.1 Skadens alvor.....	70
12.3.2 Samtykkets udtrykkelighed.....	71
12.3.3 Proportionalitet	71
12.3.4 Samlet vurdering.....	71
13. Konklusion.....	73
13.1 Mulighederne og grænserne for samtykke til straffelovens §§ 244-246	73
13.2 Statens mulighed for at regulere samtykke som straffrihedsgrund i BDSM-kontekst i henhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 8	75
13.3 Endelig konklusion	76
14. Litteraturliste.....	77
14.1 Love	77
14.2 Forarbejder.....	77
14.3 Retspraksis	77
14.4 Litteratur	78
14.5 Hjemmesider	78

1. Indledning

I et moderne samfund tager vi det som en selvfølge, at vi selv må bestemme over vores egen krop og vores eget seksualliv. Denne ret til selvbestemmelse er ikke bare en grundlæggende værdi, men er også beskyttet af de europæiske menneskerettigheder, hvor især retten til privatliv og til at bestemme over sit eget liv er centrale elementer. Det betyder, at staten som udgangspunkt ikke må blande sig i, hvad voksne borgere vælger at gøre med deres krop, så længe det sker frivilligt og uden at skade andre.

Inden for BDSM-miljøet bruger mange denne frihed til at indgå komplekse og nøje aftalte sexlege. Disse lege kan involvere både fysisk smerte og magtkampe, men de bygger på samtykke og på klare regler, som deltagerne selv har opsat. Formålet med aftalerne er ikke at skade hinanden på en farlig eller ufrivillig måde, men snarere at skabe en intens oplevelse, hvor tillid og grænser er helt afgørende.

Her opstår dog et svært juridisk dilemma: For hvad sker der, når de handlinger, man udfører frivilligt i soveværelset, ligner det, vi normalt kalder vold? Formålet med straffeloven er at beskytte os alle mod overgreb, og loven skelner som udgangspunkt ikke mellem, om et slag gives i vrede på gaden, under et opgør, eller som led i en aftalt sexleg. Det betyder, at handlinger, som i andre sammenhænge klart ville være strafbare, kan opstå i et rum, hvor samtykke formelt eksisterer.

I dansk ret findes der ikke en generel regel om "samtykke", men i praksis kan et samtykke virke som en straffrihedsgrund. Kort fortalt betyder det, at en handling kan blive straffri, hvis personen, det går ud over, selv har accepteret det. Problemet er, at loven ikke præcist definerer, hvor grænsen går. Det efterlader en betydelig usikkerhed, og det er derfor op til domstolene at vurdere fra sag til sag, hvornår en aftale om vold faktisk er gyldig, og hvornår staten skal gribe ind for at beskytte borgeren – også selvom borgeren har givet sit samtykke til det, der sker.

Spørgsmålet bliver særligt aktuelt, når handlingerne bliver alvorlige. Kan man overhovedet give lov til at blive mishandlet eller påføres permanent skade? Findes der en absolut grænse for, hvad man må gøre med sin egen krop, som staten ikke vil tillade, selv når der er frivilligt samtykke? Og hvor meget må politiet og domstolene blande sig i vores privatliv, før det strider imod grundlæggende menneskeretlige principper om retten til et privatliv og retten til at bestemme over sit eget liv?

Dette projekt undersøger disse komplekse spørgsmål ved at gennemgå både gældende regler i straffeloven og konkrete domme fra dansk retspraksis. Formålet er at finde ud af, hvordan domstolene i praksis finder balancen mellem personlig frihed og beskyttelse mod vold, og om den måde, vi håndterer denne balance på i Danmark, lever op til de menneskeretlige krav om respekt for privatliv, individuel autonomi og personlig sikkerhed. Projektet vil dermed bidrage til en større forståelse af, hvordan retssystemet navigerer i spændingsfeltet mellem frivillige, voksne borgeres ret til at udforske deres seksualitet og statens ansvar for at beskytte individer mod skade.

2. Problemformulering

Projektet har til formål at analysere mulighederne og grænserne for samtykke til vold i forbindelse med BDSM efter straffelovens §§ 244-246, samt om en regulering heraf er i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 8.

3. Afgrænsning

Formålet med dette speciale er at undersøge mulighederne og grænserne for at give et straffrihedsgivende samtykke til vold i forbindelse med BDSM-praksisser efter straffelovens §§ 244-246, samt at vurdere hvorvidt en regulering af sådanne handlinger kan være i strid med retten til privatliv efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Specialet søger således både at belyse den gældende retstilstand i dansk ret samt at vurdere denne i lyset af de menneskeretlige rammer, som Danmark er forpligtet til at overholde grundet ratificeringen af Menneskerettighedskonventionen.

I samfundet findes der en række situationer, hvor udøvelse af vold eller fysisk skade anses for acceptabel. Dette gælder blandt andet i sportslige sammenhænge, for eksempel inden for boksning eller kampsport, hvor deltagerne accepterer en vis risiko for fysisk skade som en naturlig del af aktiviteten. Ligeledes accepteres fysiske indgreb i forbindelse med medicinsk behandling, såsom kirurgiske operationer, hvor patientens samtykke gør indgrebet lovligt, selvom det objektivt set indebærer fysisk skade. I sådanne tilfælde anerkender retssystemet, at samtykke kan have en straffrihedsgrund, fordi handlingen sker inden for socialt accepterede og regulerede rammer.

Et mere komplekst og omdiskuteret område opstår imidlertid i relation til vold udøvet i en BDSM-kontekst. BDSM er en samlebetegnelse for en række frivillige seksuelle praksisser, der kan involvere elementer af dominans og underkastelse, magtspil, kontrol, disciplin eller påføring af smerte. Disse praksisser foregår typisk mellem samtykkende voksne og er ofte reguleret af interne normer om sikkerhed, frivillighed og gensidigt samtykke. På trods af dette er vold udøvet i en BDSM-kontekst ikke i samme grad socialt eller retligt accepteret som vold udøvet under sport eller i medicinske sammenhænge. Dette rejser en række juridiske spørgsmål om, hvorvidt og i hvilket omfang samtykke kan tillægges en straffrihedsvirkning, når der er tale om handlinger, der objektivt set opfylder gerningsindholdet i straffelovens voldsbestemmelser.

Specialet afgrænses derfor til udelukkende at omhandle vold udøvet i en BDSM-kontekst. Projektet har således ikke til formål generelt at behandle samtykke til vold i alle tænkelige sammenhænge, men fokuserer specifikt på de situationer, hvor volden opstår som led i frivillige seksuelle praksisser mellem voksne personer. For at skabe et klart udgangspunkt vil specialet indledningsvist redegøre nærmere for, hvad begrebet BDSM dækker over. Formålet med denne redegørelse er at skabe en begrebsmæssig forståelse af de praksisser og situationer, hvor volden kan forekomme.

Herefter vil specialet behandle indholdet af straffelovens §§ 244-246, som udgør de centrale bestemmelser om vold i dansk strafferet. I denne forbindelse vil der blive redegjort for bestemmelsens indhold, anvendelsesområde og formål. Derudover vil udviklingen i bestemmelserne siden straffelovens vedtagelse i 1930 blive gennemgået for at belyse, hvordan synet på vold og strafbarhed har udviklet sig over tid. Specialet afgrænses således til udelukkende at behandle de centrale voldsbestemmelser i straffelovens §§ 244-246. Andre bestemmelser i straffeloven, hvor samtykke eller vold indgår som elementer, vil derfor ikke blive behandlet nærmere. Da specialet søger at undersøge muligheden for samtykke som straffrihedsgrund i vold udført i forbindelse med BDSM, afgrænses specialet således, at sanktionsspørgsmål ikke vil blive behandlet, hvorfor specialet ikke nærmere behandler straffelovens § 244, stk. 2, der omhandler et skærpet strafansvar for vold udøvet i nære relationer.

På baggrund heraf vil specialet analysere relevant dansk retspraksis med henblik på at afdække, hvordan domstolene vurderer sager, hvor vold er udøvet i en BDSM-kontekst. Analysen vil fokusere på, hvilke momenter domstolene tillægger betydning i vurderingen af, om et samtykke

kan tillægges straffrihedsvirkning, samt hvorvidt domstolene foretager en vurdering af, om der foreligger et samtykke i forbindelse med vurderingen af skyldsspørgsmålet. Herunder vil der blive lagt vægt på faktorer såsom graden af skade, karakteren af handlingen samt omstændighederne omkring samtykket. Formålet med analysen er at klarlægge, hvor grænsen i praksis går for, hvor meget der kan samtykkes til, før samtykket ikke længere fritager gerningspersonen for strafansvar. På baggrund af domsanalysen vil der blive foretaget en diskussion af den nuværende retstilstand og de hensyn, der ligger bag domstolenes vurderinger.

Efterfølgende vil specialet inddrage praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol med henblik på at undersøge, i hvilket omfang medlemsstaterne har mulighed for at regulere samtykke til vold i forbindelse med BDSM-handlinger i henhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om retten til respekt for privatliv og familieliv. I denne del vil der blive fokuseret på domme, der belyser statens mulighed for at gribe ind i private og seksuelle relationer mellem samtykkende voksne. Specialet afgrænses i denne sammenhæng fra at behandle Menneskerettighedskonventionens artikel 3 om forbud mod tortur og umenneskelig eller nedværdigende behandling, idet fokus i stedet er rettet mod balancen mellem individets ret til privatliv og statens mulighed for at beskytte borgerne gennem strafferetlig regulering.

Analysen af menneskerettighedsdomstolens praksis vil, ligesom analysen af dansk retspraksis, danne grundlag for en diskussion af, hvor langt medlemsstaterne kan gå i reguleringen af samtykke til vold i en BDSM-kontekst uden at krænke retten til privatliv efter artikel 8.

Afslutningsvis vil specialets problemformulering blive besvaret i en samlet konklusion, hvor resultaterne fra de forskellige analyser sammenholdes, og hvor specialets overordnede problemstilling vurderes i lyset af både dansk ret og menneskeretten.

4. Metode og kilder

For at besvare specialet problemformulering anvendes den retsdogmatiske metode. Metoden har til formål at beskrive, analysere og systematisere gældende ret og derigennem fastlægge retstilstanden på et afgrænset retsområde.¹ I specialet anvendes metoden til at klarlægge, hvornår handlinger udført i en BDSM-kontekst kan udgøre strafbar vold efter straffelovens §§ 244-246, samt hvilken betydning samtykke tillægges i denne vurdering.

Inden for den retsdogmatiske metode opereres der med fire primære retskilder: loven, retspraksis, sædvane og forholdets natur, der er hierarkisk ordnet i nævnte rækkefølge. Retskilderne danner grundlaget for fortolkningen af strafferetlige problemstillinger og anvendes til at fastlægge indholdet og rækkevidden af voldsbegrebet i straffelovens bestemmelser.²

Specialet tager navnlig udgangspunkt i retskilderne loven og retspraksis. Loven udgør den primære retskilde og har den højeste retskildeværdi.³ I projektet analyseres straffelovens §§ 244-246, der regulerer simpel vold, kvalificeret vold og særlig grov vold. Bestemmelserne fastlægger de strafferetlige rammer for voldshandlinger og danner grundlag for vurderingen af, om fysiske handlinger i en BDSM-relation kan anses for strafbare, selv når de er foretaget med den forurettedes samtykke.

Ud fra en ordlydsfortolkning af straffelovens §§ 244-246 søger specialet at fastlægge indholdet af voldsbegrebet og bestemmelsers anvendelsesområde. Ordlydsfortolkningen indebærer en analyse af bestemmelsens sproglige formulering, herunder hvad der forstås ved "vold", "legemsangreb" og "legemsbeskadigelse". Fokus er på den semantiske betydning af bestemmelsens ord og den kontekst, hvori de anvendes, for at klarlægge, hvad bestemmelserne faktisk omfatter.⁴

Derudover foretages en subjektiv formålsfortolkning, hvor forarbejderne til straffelovens voldsbestemmelser inddrages for at opnå indsigt i lovgivers hensigter og formål. Forarbejderne kan bidrage til forståelsen af, hvilke hensyn der ligger bag kriminaliseringen af vold, herunder

¹ Evald, Jens (2019): *At tænke juridisk* (3. udgave), Djøf forlag s. 3

² Evald, Jens (2019): *At tænke juridisk* (3. udgave), Djøf forlag s. 19

³ Evald, Jens (2019): *At tænke juridisk* (3. udgave), Djøf forlag s. 19

⁴ Palmer Olsen, Henrik (2024): *Lærebog i juridisk metode* (1. udgave), Djøf forlag, s. 127

beskyttelsen af den legemlige integritet, og i hvilket omfang samtykke kan tillægges betydning i strafferetten. Da samtykkets betydning ikke udtrykkeligt er reguleret i §§ 244-246, er forarbejderne særligt relevante for den subjektive formålsfortolkning.⁵

Ved at kombinere ordlydsfortolkning og subjektiv fortolkning kan specialet opnå en mere nuanceret forståelse af voldsbegrebet og grænserne for straffrihed ved samtykkede handlinger i en BDSM-kontekst.

Samfundets normer og opfattelser af seksualitet og frivillige magtrelationer har udviklet sig betydeligt siden straffelovens vedtagelse og dens forarbejder. Som følge heraf er det ikke tilstrækkeligt alene at fastlægge gældende ret ud fra lovtekst og forarbejder. Retspraksis spiller derfor en central rolle i specialet, idet domstolene gennem konkrete afgørelser har taget stilling til voldsbegrebet og samtykkets betydning.

I specialet anvendes retspraksis som et væsentligt supplement til at fastlægge, hvornår vold i en samtykkebaseret relation, herunder BDSM, kan anses for strafbar. Analysen af retspraksis har til formål at klarlægge, hvilke momenter domstolene lægger vægt på ved vurderingen af, om der foreligger strafbar vold, herunder skadernes omfang, handlingernes karakter, graden af frivillighed samt eventuelle samfundsmæssige hensyn.⁶

Der er foretaget et bevidst valg om at inddrage flere domme for at opnå en bred forståelse af domstolenes praksis på området. Der foretages derfor både længere enkeltstående domsanalyser, og en systematisering af retspraksis, hvor afgørelser anvendes på tværs for at belyse forskellige momenter i vurderingen af voldsbegrebet og samtykkets rækkevidde.

Det bemærkes, at domstolenes begrundelser i visse afgørelser er relativt korte, hvilket har nødvendiggjort en gennemgang af parternes anbringender og sagens faktiske omstændigheder for at udlede, hvilke hensyn der har været afgørende for resultatet.

Præjudikatværdien af retspraksis afhænger af den dømmende instans. Specialet lægger derfor primært vægt på afgørelser fra landsretterne, idet disse har næststørst autoritet og præjudikatskabende virkning.⁷

⁵ Palmer Olsen, Henrik (2024): *Lærebog i juridisk metode* (1. udgave), Djøf forlag, s.138

⁶ Palmer Olsen, Henrik (2024): *Lærebog i juridisk metode* (1. udgave), Djøf forlag, s. 157

⁷ Palmer Olsen, Henrik (2024): *Lærebog i juridisk metode* (1. udgave), Djøf forlag, s. 169

Der er relativt få nyere domme fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, der direkte omhandler vold i en BDSM-kontekst. Ældre domme tillægges derfor fortsat betydning, idet de fastlægger grundlæggende principper for vurderingen af hvorvidt staten kan regulere disse forhold. Det anerkendes dog, at ændrede samfundsnormer kan have betydning for fortolkningen af disse principper, hvorfor retspraksis må anvendes med en vis forsigtighed.⁸

Selvom retslitteratur ikke er en formel retskilde, inddrages den i projektet for at opnå en bredere forståelse af de strafferetlige problemstillinger. Retslitteraturen bidrager med teoretiske perspektiver på voldsbegrebet, samtykkets strafferetlige betydning og balancen mellem individuel autonomi og samfundets beskyttelseshensyn.⁹ Ved at kombinere retslitteratur med analyse af retspraksis og lovgivning opnår projektet en mere nuanceret og dybdegående forståelse af voldsbegrebet i straffelovens §§ 244-246 i en BDSM-kontekst.

⁸ Evald, Jens (2019): *At tænke juridisk* (3. udgave), Djøf forlag, s. 69

⁹ Palmer Olsen, Henrik (2024): *Lærebog i juridisk metode* (1. udgave), Djøf forlag, s. 77

5. BDSM

BDSM er helt overordnet, når samtykkende personer søger nydelse gennem forskellige former for magtbytte.¹⁰

5.1 B – Bondage

B står for bondage, og indebærer at begrænse personers bevægelsesfrihed, fysisk eller mentalt. Der benyttes hjælpemidler som reb, håndjern eller spændetrøjer, ligesom der kan anvendes kommandoer, såsom at diktere, at nogen skal være stille. Der kan også anvendes bind for øjne eller ørepropper for at kontrollere en persons sanseindtryk. Bondage kan både dreje sig om at udtrykke underdanighed og lydighed, samt at få magt over en anden person frihed, hvilket mange opfatter som den ultimative form for kontrol.¹¹

5.2 D – Disciplin og dominans

Disciplin handler om styring, kontrol, belønning og straf for forskellig adfærd. Disciplin kan som enten underkastelse og dominans appellere til følelsen af at blive styret, eller selv at styre. Det kan indebære at slippe sit ansvar og vise tillid eller have ansvar og kontrol over en anden person.¹²

Dominans indebærer, at en person dominerer nogen eller nogle ved at være i kontrol og bestemme. Den dominerende part vil kunne opnå en følelse af at være magtfuld, men det bygger på en aftale, hvor den, som underkaster sig, har givet den dominerende tilladelse til at være dominerende. Der er både fysisk og psykisk dominans, den fysiske indebærer at bruge fysisk magt til at kontrollere, for eksempel ved at holde den underkastedes arme ind mod

¹⁰ <https://www.rfsu.com/dk/seksuel-information/bdsm/> (besøgt den 9/2-26)

¹¹ <https://www.rfsu.com/dk/seksuel-information/bdsm/> (besøgt den 9/2-26)

¹² <https://www.rfsu.com/dk/seksuel-information/bdsm/> (besøgt den 9/2-26)

sengen, hvor den psykiske kontrol handler om at bestemme, som at den underkastede for eksempel ikke må kigge den dominerende i øjnene.¹³

5.3 S – Submission

Submission er et engelsk begreb, der betyder underdanighed. At være underdanig indebærer et ønske om at underordne sig andres vilje eller kontrol og det udøves derfor ofte sammen med en eller flere dominerende personer. Underdanighed kan handle om at være underlagt nogen fysisk eller mentalt. For mange er underkastelse en livsstil, som kan gennemsyre et forhold. For andre er det noget, man kun ønsker at praktisere ved aftalte lejligheder. En del underdanige beskriver, at de får en følelse af frihed, når andre udøver kontrol over dem, hvor andre beskriver det som, at deres følelser af kærlighed eller tiltrækning ofte går hånd i hånd med en vilje til at behage den, som de har følelser for.¹⁴

5.4 M – Masochisme

Masochisme betyder at tænde på og nyde at give eller modtage smerte i seksuelle sammenhænge. Sadisme er at give og masochisme er at modtage. Sadomasochisme bliver ofte anvendt som et synonym for BDSM, og bliver brugt til at beskrive en gensidig udveksling af smerte.¹⁵

At finde nydelse i at give eller modtage smerte kan være knyttet til mange forskellige fysiske oplevelser. For nogle kan smerte intensivere både nydelse og ophidselse. Det kan spænde fra glæden ved at blive bidt til oplevelsen af at blive pisket. Når kroppen udsættes for smerte, frigiver den endorfiner, og for de fleste er det netop dette endorfinsus, der er centralt – ikke smerten i sig selv. Årsagerne til at nyde at give eller modtage smerte er lige så mangfoldige, som de mennesker der praktiserer sadomasochisme.¹⁶

¹³ <https://www.rfsu.com/dk/seksuel-information/bdsm/> (besøgt den 9/2-26)

¹⁴ <https://www.rfsu.com/dk/seksuel-information/bdsm/> (besøgt den 9/2-26)

¹⁵ <https://www.rfsu.com/dk/seksuel-information/bdsm/> (besøgt den 9/2-26)

¹⁶ <https://www.rfsu.com/dk/seksuel-information/bdsm/> (besøgt den 9/2-26)

6. Samtykke

I strafferetten spiller samtykke en væsentlig rolle i vurderingen af, om en handling kan anses for strafbar. Samtykke kan i visse situationer medføre, at en handling, der ellers ville være strafbar, ikke medfører et strafansvar. Samtidig er samtykkets betydning og rækkevidde ikke entydigt fastlagt i dansk ret, hvilket har givet anledning til både teoretiske og praktiske diskussioner. Spørgsmålet om samtykke rejser blandt andet overvejelser om den enkeltes mulighed for at disponere over egne retsgoder samt grænserne for, hvornår et sådant samtykke kan anerkendes som strafansvarsudelukkende.

6.1 Samtykkebegrebet i dansk strafferet

Samtykke er i den danske strafferet et komplekst begreb, eftersom samtykke både kan indgå som en mere eller mindre eksplicit del af en gerningsbeskrivelse. Nogle straffebestemmelser udelukker eksplicit straffrihed på baggrund af samtykke samtidig med, at samtykke bliver anset for en generel straffrihedsgrund. Samtykke eller mangel herpå kan eksplicit være en del af det strafbegrundende gerningsindhold, men det kan også udelukke strafansvar ved et i øvrigt realiseret gerningsindhold.¹⁷

Dansk ret indeholder ikke en klar definition og afgræsning af samtykkebegrebet. Straffeloven indeholder ikke en generel bestemmelse om samtykkebegrebet, ligesom at samtykke i den strafferetlige litteratur ikke anses som værende et strafferetligt koncept, som er langt fra en entydig og veldefineret størrelse. Samtykke har således på baggrund af sin kompleksitet, uklare definition og afgræsning givet anledning til en række tvivlsspørgsmål i forhold til samtykkes afgivelse, udstrækning og begrænsninger som gerningselement eller begrundelse for straffrihed.¹⁸

Samtykkets udgangspunkt er, at samtykke fra den person, som en ellers strafbar handling retter sig imod, kan være diskulperende, således at samtykket bevirker, at handlingen er eller bliver straffri. Samtykke er i den strafferetlige teori traditionelt blevet beskrevet som et lovligt afkald

¹⁷ Feldtmann, Birgit m.fl. (2024): *Samtykke* (1. udgave), Ex Tuto Publishing, s. 489-490

¹⁸ Feldtmann, Birgit m.fl. (2024): *Samtykke* (1. udgave), Ex Tuto Publishing, s. 490

på retsbeskyttelsen. Denne beskrivelse indeholder to centrale elementer i forståelse af det strafferetlige samtykke. Det første element er, at den enkelte som led i sin personlige frihed som udgangspunkt frit kan disponere over sine egne interesser og beskyttede retsgoder, for eksempel over sin ejendomsret eller fysiske integritet, og således give afkald på en ellers eksisterende strafferetlig beskyttelse. Det andet element er, at der ved brug af formuleringen ”lovligt afkald”, bliver indikeret, at den personlige frihed og dermed også dispositionsretten ikke er ubegrænset. På den måde kan man ikke give afkald på enhver form for strafferetlig beskyttelse.¹⁹

Samtykke er helt enkelt en forudgående eller samtidig indvilligelse i, at en handling eller undladelse, som normalt ville være strafbar, kan foretages. Der er ingen formkrav til samtykket til, at den strafbare handling kan foretages, og samtykket kan gives udtrykkeligt i ord eller anden adfærd, og kan dermed komme til udtryk på forskellige måder.²⁰

Det strafferetlige udgangspunkt er, at et strafansvarsudelukkende samtykke skal indeholde en eller anden form for udtrykkelig eller stiltiende tilkendegivelse om, at en ellers strafbar handling godt må foretages. Det har været diskuteret, hvorvidt der ligeledes kan være tale om et hypotetisk samtykke, hvis gerningspersonen går ud fra, at der ville være givet samtykke, hvis man havde spurgt. Det hypotetiske samtykke bliver afvist i den strafferetlige teori, dog bliver der argumenteret for, at det finder anvendelse i mindre hverdagsagtige forhold som brugstyveri mellem nærtstående, som sædvanligvis anvender hinandens ting uden at have indhentet tilladelse. Disse forhold bliver i praksis formentligt ikke anmeldt, hvilket kan være begrundelsen for, at der ikke findes meget retspraksis på området.²¹

Der kan desuden forekomme situationer, hvor gerningspersonen fejlagtigt tror, at der foreligger et gyldigt samtykke. Dette kaldes et putativt samtykke. I sådanne situationer er der ikke givet et strafansvarsudelukkende samtykke, men gerningspersonens fejlopfattelse af situationen kan føre til, at handlingen bliver straffri i situationer, hvor der er et forsætdelikt.²²

¹⁹ Feldtmann, Birgit m.fl. (2024): *Samtykke* (1. udgave), Ex Tuto Publishing, s. 491

²⁰ Feldtmann, Birgit m.fl. (2024): *Samtykke* (1. udgave), Ex Tuto Publishing, s. 492

²¹ Feldtmann, Birgit m.fl. (2024): *Samtykke* (1. udgave), Ex Tuto Publishing, s. 493

²² Feldtmann, Birgit m.fl. (2024): *Samtykke* (1. udgave), Ex Tuto Publishing, s. 494

6.2 Hvem kan samtykke?

Det er en forudsætning for, at der kan være tale om et samtykke, der udelukker strafansvar, at der er tale om et retsgode eller en beskyttelsesinteresse, som den pågældende kan råde over. Nogle straffebestemmelser kan have til formål at beskytte konkrete individuelle interesser. Andre straffebestemmelser beskytter ikke konkrete personers individuelle interesser, men for eksempel samfundets interesser, almene interesser eller en kombination af forskellige beskyttelsesinteresser. Samtykke kan således udelukkende komme på tale, hvis straffebestemmelsen beskytter konkrete, individuelle interesser.²³

Hvis der er tale om en situation, hvor man kan give et diskulperende samtykke, er forudsætningen for et gyldigt samtykke, at den samtykkende person har den nødvendige habilitet. Habiliteten påvirkes blandt andet af det konkrete strafferetlige område, der er tale om. Et barn på 14 år vil typisk kunne give samtykke til borttagelse af visse ejendele, men samme barn ville ikke kunne samtykke til seksuelle situationer. Habiliteten skal således vurderes ud fra den konkrete situation og i forhold til det konkrete strafferetlige værn.²⁴

Før et samtykke er gyldigt, skal det være givet frivilligt, og den samtykkende person skal have kendskab til de konkrete forudsætninger og omstændigheder, der er relevante i den konkrete situation. Den samtykkende person kan skifte mening, hvilket betyder, at et gyldigt samtykke kan tilbagekaldes, så længe forløbet stadig foregår, hvilket vil medføre strafansvar, hvis gerningspersonen fortsætter efter tilbagekaldelsen af samtykket. En efterfølgende tilbagekaldelse af samtykke, vil ikke kunne påvirke strafansvaret, ligesom anvendelse af vold, tvang eller trusler til at opnå et samtykke bevirker, at samtykket ikke vil være gyldigt.²⁵

Samtykket kan have en strafformildende virkning, uden at samtykkebegrebet indgår direkte i gerningsbeskrivelsen. Dette ses i drabsbestemmelserne. Udgangspunktet her er, at der ikke kan gives et diskulperende samtykke til at blive dræbt. Et forsætligt drab med offerets samtykke vil som udgangspunkt være omfattet af straffelovens § 237 med en strafferamme på 5 års fængsel til livstid. Baggrunden herfor er, at beskyttelsen af livet er en central menneskeretlig

²³ Feldtmann, Birgit m.fl. (2024): *Samtykke* (1. udgave), Ex Tuto Publishing, s. 494

²⁴ Feldtmann, Birgit m.fl. (2024): *Samtykke* (1. udgave), Ex Tuto Publishing, s. 495

²⁵ Feldtmann, Birgit m.fl. (2024): *Samtykke* (1. udgave), Ex Tuto Publishing, s. 495

forpligtelse i samfundet, også hvis vedkommende selv ønsker at dø. Dette er også, hvorfor straffelovens § 240 kriminaliserer medvirken til selvmord. Straffeloven kriminaliserer desuden i § 239 drab efter begæring. Forudsætningen for anvendelsen af denne bestemmelse er, at gerningspersonen dræber en anden ”efter dennes begæring”. Denne formulering indikerer en kvalificeret form for samtykke, idet den, som bliver dræbt, utvetydigt skal give sit ønske om at blive dræbt til kende.²⁶ Strafferammen i straffelovens §§ 239 og 240 er dog væsentlig mindre end ved straffelovens § 237, hvorfor det må anses for værende en formildende omstændighed, at der har været samtykke til drabet.

6.3 Straffrihed på baggrund af samtykke

Det er bredt anerkendt, at samtykke i visse tilfælde kan føre til straffrihed, selv om dette ikke fremgår direkte eller indirekte i formuleringen af en given gerningsbestemmelse. Det antages generelt, at der kan gives samtykke til legemsbeskadigelser omfattet af straffelovens § 244, men at mere alvorlige legemsbeskadigelser omfattet af den kvalificeret voldsbestemmelse i straffelovens § 245, ikke kan blive straffrie på baggrund af samtykke.²⁷

Samtykke som mulig straffrihedsgrund er blandt andet understreget i forbindelse med en større reform af voldsbestemmelserne i straffelovens kapitel 25 i 1988. Denne reform havde baggrund i en betænkning fra Straffelovrådet, hvori Straffelovrådet blandt andet tog stilling til spørgsmålet om en udtrykkelig regulering af samtykke i voldsbestemmelserne. I den daværende straffelovs § 248, stk. 1, fandtes en eksplicit regulering om samtykke, som i visse situationer skulle bevirke, at straffen for bestemte voldshandlinger skulle nedsættes, og i andre situationer føre til straffrihed.²⁸

Straffelovrådet fandt det nødvendigt at tage stilling til denne bestemmelse allerede af den grund, at den henviste til straffelovens § 244. Straffelovrådet mente at en henvisning til § 244, ville række videre end forsvarligt, og området skulle indskræpes til § 244, stk. 1.²⁹

²⁶ Feldtmann, Birgit m.fl. (2024): *Samtykke* (1. udgave), Ex Tuto Publishing, s. 501-502

²⁷ Feldtmann, Birgit m.fl. (2024): *Samtykke* (1. udgave), Ex Tuto Publishing, s. 508

²⁸ Feldtmann, Birgit m.fl. (2024): *Samtykke* (1. udgave), Ex Tuto Publishing, s. 506-507

²⁹ Straffelovsrådets Betænkning 1009/1987 om strafferammer og prøveløsladelse, s. 159

Straffelovrådet udtalte i denne sammenhæng, at dette var ”tilbøjeligt til at mene”, at eksplicitte bestemmelser om samtykkets betydning for legemsangreb var overflødige. Rådet bemærkede endvidere i denne sammenhæng, at det kun undtagelsesvist forekommer, at der i straffelovens specielle del er optaget bestemmelser om betydningen af samtykke. Straffelovrådet understøttede denne opfattelse med, at domstolene i almindelighed tager stilling til spørgsmålet på baggrund af uskrevne principper, som rådet i øvrigt ikke mente kunne formuleres med fuldstændig nøjagtighed.³⁰

Straffelovrådet understøttede dermed opfattelsen af, at samtykke kan være en accepteret, uskreven grund til straffrihed. Siden straffelovsrådets bemærkninger i 1987 er der kommet flere eksplicitte reguleringer af samtykke i straffeloven, dette ændrer dog ikke på den fortsatte anerkendelse af samtykke som straffrihedsgrund i visse situationer.³¹

Straffelovrådet fandt i den sammenhæng, at den almindelige retningslinje omhandlende samtykke går ud på, at samtykke fra den, hvem forbrydelsen er rettet imod, gør handlingen straffri. Det anses dog som en forudsætning, at den pågældende handling er kriminaliseret alene til værn for enkeltpersoner og ikke til beskyttelse af større persongrupper, almenheden eller offentlige interesser.³² Det betyder, at muligheden for et diskulperende samtykke er begrænset og kun kan finde anvendelse på straffebestemmelser, som alene beskytter individuelle retsgoder eller interesser.³³ Det anses desuden som værende en forudsætning for straffrihed, at samtykket er givet af en, der med hensyn til aldersmæssige og andre personlige forudsætninger har været i stand til at overskue konsekvenserne.³⁴

Straffelovrådet udtalte, at de nævnte retningslinjer i og for sig kunne tale for at lade samtykke til legemsangreb bevirke straffrihed i et videre omfang end § 248, stk. 1, giver mulighed for, da legemsangreb er kriminaliseret af hensyn til beskyttelse af enkeltpersoner, og den enkelte kunne således bestemme, om de ved sit samtykke vil give afkald på den strafferetlige beskyttelse. Den generelle hovedregel blev her modificeret af et hensyn til beskyttelsen af den enkelte mod deres egne samtykker, idet Straffelovrådet fandt, at deres samtykke kunne være

³⁰ Straffelovsrådets Betænkning 1009/1987 om strafferammer og prøveløsladelse, s. 159

³¹ Feldtmann, Birgit m.fl. (2024): *Samtykke* (1. udgave), Ex Tuto Publishing, s. 506-507

³² Straffelovsrådets Betænkning 1009/1987 om strafferammer og prøveløsladelse, s. 159

³³ Feldtmann, Birgit m.fl. (2024): *Samtykke* (1. udgave), Ex Tuto Publishing, s. 507

³⁴ Straffelovsrådets Betænkning 1009/1987 om strafferammer og prøveløsladelse, s. 159

mindre velovervejet. Af den grund mente Straffelovrådet, at straffelovens § 248, stk. 1, begrænsede det strafbefriende samtykke til overtrædelser af § 244, stk. 1. Straffelovrådet fandt endvidere, at hvis § 244 blev udvidet til at omfatte flere handlinger, således som Straffelovrådet foreslog, ville det være vanskeligt at formulere en bestemmelse om området for samtykke. Straffelovrådet mente derfor, at det i stedet burde bero på domstolenes afgørelse i de enkelte tilfælde, om et samtykke skulle bevirke straffriheden. Afslutningsvist fandt rådet, at spørgsmålet i øvrigt næppe ville opstå hyppigt i praksis.³⁵

³⁵ Straffelovsrådets Betænkning 1009/1987 om strafferammer og prøveløsladelse, s. 159

7. Vold efter straffeloven

Vold er overordnet defineret som en handling eller adfærd, som bruger fysisk magt til at beskadige, såre eller dræbe nogen.³⁶ Straffeloven inddeler vold i forskellige kategorier opdelt efter grovheden af volden, og de er reguleret i straffelovens §§ 244-245. Dette har været ensartet gennem tiden, da straffeloven fra 1930 ligeledes opdelte legemsangreb i tre kategorier efter deres objektive grovhed. Ligesom i 1930 omhandler § 244 legemskrænkelser, § 245 legemsbeskadigelser og § 246 grov legemsbeskadigelse i dag.³⁷

Det følger af retsplejelovens § 719, stk. 1, at politidirektøren har påtalekompetencen og kan føre sager, uden at den forurettede er involveret, medmindre andet følger af loven. Der følger ikke andet af loven omhandlende straffelovens §§ 244-246, hvorfor disse er underlagt offentlig påtale, jf. retsplejelovens § 719, stk. 1. Anklagemyndigheden har derfor mulighed for, at føre sager omhandlende straffelovens §§ 244-246, uden at den forurettede er involveret. Anklagemyndigheden kan derfor føre sager, selvom de forurettede ikke ønsker sagen efterforsket eller gerningspersonen retsforfulgt.

7.1 Straffelovens § 244

Straffelovens § 244 er den bestemmelse, der regulerer simpel vold og fastsætter rammerne for straf, når en person udøver vold mod en anden, uden at der foreligger skærpene omstændigheder. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

“Den, som øver vold mod eller på anden måde angriber en andens legeme, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år.

Stk. 2. Begås forhold, som er nævnt i stk. 1, gentagne gange over en periode af en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand, uden at forholdet er omfattet af § 245, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år”

³⁶ <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=vold> (besøgt den 17/2 2026)

³⁷ Krabbe, Oluf H (1931): *Borgerlig straffelov med kommentarer*, G.E.C. Gads forlag, s. 297

Bestemmelsen angår således kun angreb på legemet og derfor ikke på ens frihed, ære, påvirkning af psyken m.m.³⁸ Disse reguleres af andre bestemmelser i straffeloven bl.a. § 243 om psykisk vold.

7.1.1 Historisk

Bestemmelsen har ændret sig gennem tiden. I 1930 var ordlyden af straffelovens § 244:

”Den som øver vold mod eller på anden måde angriber en andens legeme, straffes for legemskrænkelser med bøde eller hæfte.

Stk. 2. Er den angrebne sagesløs eller en frugtsommelig kvinde, eller har angrebet på grund af de benyttede redskabers eller midlers art eller de forhold, under hvilke det er udøvet, haft en særlig farlig karakter, kan straffen stige til fængsel i 2 år.

Stk. 3. Har legemskrænkelsen haft skade på legeme eller helbred til følge, er straffen hæfte eller fængsel indtil 2 år, under særlige formildende omstændigheder bøde. Har mishandling fundet sted, er straffen hæfte eller fængsel indtil 2 år. Dersom handlingen har medført døden eller grov legemsbeskadigelse, kan straffen stige til fængsel i 6 år.

Stk. 4. I de i stk. 1 nævnte tilfælde finder offentlig påtale ikke sted, medmindre almene hensyn kræver det.”³⁹

Bestemmelsens stk. 1 har ikke ændret sig betydeligt siden 1930. Det er dog væsentligt at bemærke, at det ikke i dag fremgår af bestemmelsen, at man straffes for legemskrænkelser, men blot at man straffes. Den nugældende bestemmelse hjemler hertil en strafferamme på op til 3 år, hvor den dagældende bestemmelse blot hjemler bøde eller hæfte.⁴⁰ Hæfte er en kort frihedsstraf, der kunne idømmes fra syv dage til seks måneder.⁴¹ Der har således også været en ændring i strafferammen af stk. 1, siden 1930.

Straffen blev kvalificeret for et forsætligt legemsangreb, der har haft en videre rækkende uforsætlig skade til følge, efter denne skades beskaffenhed, idet loven ikke havde til hensigt at

³⁸ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 506

³⁹ Krabbe, Oluf H (1931): *Borgerlig straffelov med kommentarer*, G.E.C. Gads forlag, s. 296-297

⁴⁰ Krabbe, Oluf H (1931): *Borgerlig straffelov med kommentarer*, G.E.C. Gads forlag, s. 296

⁴¹ <https://lex.dk/h%C3%A6fte> (besøgt den 7/2 2026)

anvende sammenstødsreglerne på forsætlige og uagtsomme legemsangreb af forskellig objektiv grovhed. Kvalificeringen byggede endvidere på, at en uforsætlig følge af en forsætlig lovovertrædelse kun kan begrunde strafforhøjelse, når følgen kan tilregnes gerningspersonen som uagtsom, eller ved at gerningspersonen har undladt at afværge faren.⁴²

Ved lovændring i 1989 blev bestemmelsen omskrevet således at den alene omfatter forsætlig vold eller andet legemsangreb. Der blev i gerningsbeskrivelsen tilføjet "*eller på anden måde angriber en andens legeme*". Dette kan være tilfælde, som går ud over den naturlige sproglige forståelse af at "*øve vold*" mod nogen. Disse legemsangreb kan omfatte angreb der fremkalder ildebefindende, bevidstløshed m.m.⁴³ Fra praksis ses eksempler, på disse typer legemsangreb, så som angreb med stinkbomber, udsættelse for voldsom varme eller kulde og som et nyt eksempel ses forsætlig smitte med coronavirus også omfattet af bestemmelsen.⁴⁴

7.1.2 Grænserne

Der findes en nedre grænse for, hvad der falder inden for anvendelsesområdet for § 244. Herunder falder bagatelagte forulempelser som små puf og skub og let kilden.⁴⁵ Selv mindre handlinger kan imidlertid være omfattet, hvis de udøves med en vis kraft eller i en kontekst, der gør dem krænkende. Der foretages derfor altid en konkret vurdering af handlingens karakter, intensitet, varighed og de konkrete omstændigheder.⁴⁶ I denne vurdering tillægges konteksten betydelig vægt. Domstolene inddrager relationen mellem parterne, situationens dynamik og eventuelle magtforhold. Selv beskedne handlinger kan kvalificeres som vold, når de rettes mod personer i offentlig tjeneste på grund af den særlige beskyttelsesinteresse.⁴⁷

Straffelovens § 244 fastlægger dermed en nedre grænse for strafbar fysisk vold, mens grovere tilfælde henføres til § 245. Voldsbegrebet fortolkes bredt og omfatter ikke alene slag og spark, men også handlinger, der på anden måde angriber kroppen, herunder anvendelse af genstande, overhældning med væske eller handlinger med tvangs- eller krænkelselement.⁴⁸ Der kræves

⁴² Krabbe, Oluf H (1931): *Borgerlig straffelov med kommentarer*, G.E.C. Gads forlag, s. 297-298

⁴³ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 506

⁴⁴ U 1948.599 Ø, U1972.655 V, HR 68/2020

⁴⁵ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 506

⁴⁶ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 506-507

⁴⁷ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 507

⁴⁸ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 506-507

hverken smerte eller legemlig skade ligesom, at handlinger af primært krænkende eller ubehagelig karakter kan være omfattet. Retspraksis viser blandt andet, at spyt i ansigtet, urinering på en person eller kast med genstande mod kroppen kan udgøre vold, når handlingen er forsætlig og rettet mod den pågældendes legeme.⁴⁹

Straffelovens § 244 har desuden en øvre grænse for, hvornår handlingen ikke længere er omfattet, og forholdet vil derefter karakteriseres som grov vold efter § 245. Grænsen mellem de to typer vold, kan være vanskelig at klarlægge. Bedømmelsen afhænger af den fysiske skade, men også af handlingens farlighed og intensitet. Halsgreb, knægreb og andre potentielt farlige teknikker kan efter omstændighederne henføres til straffelovens § 245, selv uden synlige skader, når grebet indebærer en særlig risiko for alvorlig skade.⁵⁰ Omvendt kan sådanne greb falde under § 244, når de er kortvarige, ikke efterlader mærker og ikke udøves med en intensitet, der indikerer livsfare eller betydelig skade. Denne fleksible vurdering understreger bestemmelsens funktion som et bredt værn mod fysisk krænkelse, samtidig med at den giver mulighed for at graduere strafansvaret efter handlingens alvor.⁵¹

7.2 Straffelovens § 245

Hvor straffelovens § 244 fastlægger den nedre grænse for strafbar fysisk vold, regulerer straffelovens § 245 de tilfælde, hvor volden har en sådan grovhed eller farlighed, at det må kategoriseres som grov vold. Ordlyden af bestemmelsen er således:

“Den, der udøver et legemsangreb af særligt rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, straffes med fængsel indtil 6 år. Har et sådant legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særligt skærpende omstændighed. Det skal endvidere betragtes som en særligt skærpende omstændighed, hvis legemsangrebet eller mishandlingen er begået mod en person under 18 år af en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand.

⁴⁹ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 507

⁵⁰ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 508

⁵¹ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 509

Stk. 2. Den, der uden for de i stk. 1 nævnte tilfælde tilføjer en anden person skade på legeme eller helbred, straffes med fængsel indtil 6 år.”

7.2.1 Historisk

Ordlyden af bestemmelsen har ændret sig gennem tiden. I 1930 havde bestemmelsen følgende ordlyd:

”Den som tilføjer en anden skade på legeme eller helbred, straffes for legemsbeskadigelse med hæfte eller fængsel indtil 3 år, under særlig formildende omstændigheder med bøde.”

Der har her været en betydelig ændring i ordlyden af bestemmelsen siden 1930. Den nugældende bestemmelse omhandler legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter, hvor det i 1930, blot var ved at tilføje skade på legeme eller helbred. Strafferammen er ligeledes ændret, hvor den i 1930 var fængsel indtil 3 år og i formildende omstændigheder bøde, er strafferammen i dag fængsel indtil 8 år. Der er desuden i den nugældende bestemmelse tilføjet to ekstra punktummer. Det første punktum tilføjer, at hvis der er betydelig skade på legemet eller helbredet, skal dette betragtes som en skærpende omstændighed. Det andet punktum tilføjer, at det yderligere skal betragtes som en skærpende omstændighed, hvis legemsangrebet er begået mod en person under 18 år af en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand.

Der har endvidere været en ændring i bestemmelsens stk. 2, som i 1930 lød:

”Stk. 2. Under de i § 244, stk. 2, angivne omstændigheder, såvel som når legemsbeskadigelsen har været forbundet med mishandling eller haft døden eller grov legemsbeskadigelse til følge, er straffen fængsel indtil 8 år.”

Den nugældende bestemmelse hjemler, at en person, som uden for de i stk. 1 nævnte tilfælde tilføjer en anden person skade på legeme eller helbred, straffes med fængsel indtil 8 år. Bestemmelsen fra 1930, er i ordlyden tættere på den nugældende § 246, hvor den nugældende bestemmelse udvider bestemmelsens anvendelsesområde, således flere situationer falder indenfor bestemmelsens anvendelsesområde.

7.2.2 Anvendelsesområdet

For at en handling kan henføres til § 245, er det afgørende alene, om volden lever op til bestemmelsens beskrivelse af "grov karakter" – eksempelvis på grund af dens farlighed eller de anvendte metoder. Det er således ikke en forudsætning for at bruge § 245, at den konkrete straf absolut skal overstige maksimumstraffen for simpel vold (§ 244), som i dag er fængsel indtil 3 år.⁵²

Det betyder, at retten kan vurdere en handling som "grov vold", selvom den konkrete straf ender med at ligge under maksimumgrænsen for simpel vold. Straffen vil i de tilfælde typisk blive placeret i et leje, der er højere end normalniveauet for simpel vold, men som stadig afspejler sagens specifikke omstændigheder under den grovere bestemmelse.⁵³

Før end et forhold kan omfattes af bestemmelsen om grov vold efter straffelovens § 245, skal der være momenter af angrebet, som udgør en "særlig farlig karakter" eller at forholdet er "særlig rå og brutalt".⁵⁴ Ved vurderingen af om et angreb er omfattet af § 245, vil man typisk gennemgå en række momenter: 1) er der brugt våben eller andre redskaber? 2) er angrebet rettet mod udsatte steder på kroppen? 3) er angrebet rettet mod særligt sårbare ofre? For eksempel som følge af alder eller flere gerningspersoner 4) er angrebet udøvet et sted, hvor der er særlig risiko for skade?⁵⁵

I nogle tilfælde vil det være tilstrækkeligt, at bare en af ovenstående momenter er til stede, hvor der i andre tilfælde skal flere momenter være til stede, før der kan være tale om grov vold efter § 245. For eksempel vil et angreb med kniv være tilstrækkeligt, mens et slag mod ansigtet, som anses for værende et særligt udsat sted på kroppen, ikke ville være tilstrækkeligt for at straffe efter straffelovens § 245, hvis ikke en af de øvrige betingelser er til stede.⁵⁶

Hvis volden har haft skade til følge, skal dette indgå som et moment i strafudmålingen.⁵⁷ Der forligger en skade, hvis der har været behov for lægehjælp, længere tids sygepleje eller hvis man er blevet gjort uarbejdsdygtig.⁵⁸ Der er ikke tale om en skade, hvis man har fået, buler, blå

⁵² Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 515

⁵³ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 515

⁵⁴ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 516

⁵⁵ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 516

⁵⁶ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 516

⁵⁷ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 519

⁵⁸ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 520

mærker, forstuvninger eller rifter, da de alle er kortvarige skader.⁵⁹ Der foreligger ikke et krav om forsæt til, at angrebet skal have skade til følge, men et krav om forsæt til den grove vold i straffelovens § 245, stk. 1.⁶⁰ Det vil dog kunne tillægges betydning ved strafudmålingen, hvis der er tale om uagtsom skade til følge.⁶¹

I straffelovens § 245, stk. 2 er der dog et krav om, at der foreligger forsæt til den efterfølgende skade.⁶² I modsætning til straffelovens § 244, er psykiske skader omfattet af § 245, stk. 2. Dog er kortvarige psykiske skader ikke omfattet.⁶³

7.2.3 Særlig farlig karakter

Det er ikke afgørende, om et angreb har medført alvorlig skade, for at det er af "særlig farlig karakter". Afgørende er angrebets typiske farlighed, altså potentialet for alvorlig skade. Herunder falder typisk angreb med stik- eller skydevåben.⁶⁴ Slag med tunge redskaber, herunder hammer og økse⁶⁵ eller slag med andre typer våben f.eks. knojern,⁶⁶ samt hjemmelavede våben⁶⁷ vil typisk også være omfattet af § 245.⁶⁸

Hvis forurettede under angrebet bliver fikseret, og angrebet i sig selv ikke udgør grov vold, vil der alligevel kunne straffes efter § 245, da fikseringen indgår som en skærpende omstændighed, da det kan medføre, at forurettede ude af stand til at forsvare sig selv.⁶⁹

Som nævnt ovenfor, er det farligheden af angrebet, der er afgørende og ikke den indtrufne skade, som er afgørende for den retlige subsumtion. Dette kan udledes fra praksis hvor domstolene dømmer efter straffelovens § 245 i situationer, hvor der er nærliggende risiko for alvorlige skader. Hertil kan nævnes et angreb med en hardballpistol,⁷⁰ angreb med peberspray

⁵⁹ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 520

⁶⁰ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 519

⁶¹ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 521

⁶² Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 520

⁶³ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 521

⁶⁴ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 516

⁶⁵ U 1994.151 H og TFK 2009.915 V

⁶⁶ TFK 2017.1061 V

⁶⁷ TFK 2015.889 V

⁶⁸ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 516

⁶⁹ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 517

⁷⁰ TFK 2016.767 Ø

mod øjnene,⁷¹ begge tilfælde blev omfattet af § 245, da det vurderes at der var nærliggende risiko for øjenskader. Det samme er tilfældet ved kast glas eller flaske mod ansigtet, da glasset kan knuses mod ansigtet.⁷²

Vedrørende forhold, som ikke er omfattet af § 245, kan der nævnes tilfælde, hvor angrebet indebar et kast med en sten på stor afstand⁷³ og kast med halvfyldt dåse mod hovedet.⁷⁴ Begge tilfælde vurderes ikke at være særlig farlige.

Spark omfattes som udgangspunkt af straffelovens § 244. Der kan dog være tilfælde, hvor et spark kan vurderes som særlig farligt. Det kan være tilfælde, hvor offeret ligger på jorden, hvis der er flere gerningsmænd eller hvis skoene er særligt tunge eller spidse.⁷⁵

Halsgreb af mindre farlig karakter omfattes af § 244, men hvis angrebet har medført punktformede blødning eller halsmærker, vil der være tale om et angreb af særlig farlig karakter.⁷⁶ Halsgrebet kan også være så voldsomt, at det ikke kan omfattes af § 245, men i stedet vurderes som forsøg på manddrab.⁷⁷

7.2.4 Særlig råt eller brutalt

Angreb, som kan kategoriseres som særlig rå og brutale, omfatter ofte situationer, hvor angrebet er længerevarende eller hvis forurettede er værgeløs.⁷⁸ Her vil et typisk ufarligt angreb med næveslag eller spark, kunne karakteriseres, som værende særlig råt eller brutalt.⁷⁹ Hvis der er tale om et kontinuerligt angreb, skal angrebet vurderes som en helhed, selv hvor de individuelle handlinger normalt ville blive henført under § 244.⁸⁰

⁷¹ U 2010.2372 Ø og TFK 2020.681 V

⁷² U 2011.1322 H

⁷³ TFK 2014.88 V

⁷⁴ TFK 2012.1045V

⁷⁵ U 1994.137 Ø, J1991.182 f og FM 1992.50 V

⁷⁶ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 518

⁷⁷ U 2006.589 H

⁷⁸ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 518

⁷⁹ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 518

⁸⁰ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 519

Særligt smertefulde angreb kan vurderes som at være særlig rå eller brutale, og vil også kunne omfattes af straffelovens § 245. I praksis er der blandt andet nævnt påførelse af brandsår,⁸¹ piskning,⁸² overhældning af varmt vand,⁸³ m.m. Et spark i skidtet vurderes ikke som omfattet af bestemmelsen, trods den smertefulde karakter, bliver disse henført under straffelovens § 244.⁸⁴

7.2.5 Mishandling

Hvis der er tale om en række voldshandlinger udøvet over en periode, hvor gerningspersonen er i en overlegen position i forhold til offeret, kan der statueres mishandling.⁸⁵ Her vil det ofrene typisk være gerningspersonens børn, kone eller samleverske.⁸⁶ Disse tilfælde kan dog lægge sig tæt op ad anvendelsesområdet for § 244, stk. 2 om vold i nære relationer. § 244, stk. 2 er dog subsidiær til § 245.⁸⁷

7.3. Straffelovens § 246

Straffelovens § 246 er en strafskærpsbestemmelse af forhold omfattet af § 245. Den har følgende ordlyd:

“Har et legemsangreb omfattet af § 245 eller § 245 a været af en så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige skader eller døden til følge, at der foreligger særdeles skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel i 10 år. “

Man straffer altså efter straffeloven § 246, når der er tale om et angreb der vil være omfattet af § 245, men angrebet har været af en 1) så grov beskaffenhed eller 2) haft så alvorlige følger, at der foreligger særdeles skærpende omstændigheder, der gør at straffen skal stige efter § 246 til 10 år.⁸⁸ Første led af bestemmelsen om grov beskaffenhed er opfyldt, hvis offeret har været i

⁸¹ TFK 2021.15 V

⁸² TFK 2019.1059/2V

⁸³ TFK 2000.100 V

⁸⁴ U 2011.59 Ø

⁸⁵ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 520

⁸⁶ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 520

⁸⁷ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 520

⁸⁸ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 525

livsfare eller kan have været i livsfare. Andet led af bestemmelsen er opfyldt, hvis volden har været medvirkende til, at offeret afgår ved døden.⁸⁹ Der skal ved vurderingen af, om der er tale om særledes skærpende omstændigheder, foretages en helhedsvurdering af forholdet. Der er uklarhed i praksis om, hvornår et forhold er særledes skærpende, og bestemmelsen fortolkes generelt strengt.⁹⁰ Dette ses for eksempel i praksis, hvor det vurderes forskelligt, om ødelæggelse af et øje udgør en så alvorlig følge, at det kan straffes efter § 246.⁹¹

Andet led af bestemmelsen omfatter, som nævnt ovenfor, situationer hvor døden indtræder som følge af volden. Andet led kan dog også omfatte tilfælde, hvor offeret bliver alvorligt invalideret, så som ved pådragelse af en hjerneskade,⁹² fuldstændig høretab,⁹³ total blindhed⁹⁴ eller total ubrugliggørelse af arme eller ben.⁹⁵ Der foreligger dog ikke et krav om, at der skal være tale om en varig skade, men om at skaden skal være længerevarende og at det er en skade der har ført til langvarig sygemelding og uarbejdsdygtighed.⁹⁶ Det er dog heller ikke tilstrækkeligt, at skaden i sig selv er varig, for at forholdet kan henføres under § 246, 2. led. Der skal være årsagssammenhæng mellem den alvorlige følge og den udøvede vold og følgen skal være påregnelig for gerningspersonen jf. straffelovens § 20.⁹⁷ Det er endvidere et krav, at gerningspersonen har forsæt til gerningsindholdet i straffelovens § 246, før det kan henføres herunder.⁹⁸

7.3.1 Historisk

Straffelovens § 246 har ændret ordlyd betydeligt gennem tiden. I 1930 var ordlyden af bestemmelsen:

”Tilføjer nogen en anden en sådan skade, at han mister eller lider væsentlig forringelse af syn, hørelse, taleevne eller forplantningsevne, at han bliver vanfør eller i hør grad

⁸⁹ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 525

⁹⁰ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 527

⁹¹ U 1994.137 Ø og DIK 1993-95.230 V

⁹² 1993.51 Ø

⁹³ U 1992.318 Ø

⁹⁴ FM 1993.50 V

⁹⁵ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 528

⁹⁶ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 528

⁹⁷ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 529

⁹⁸ Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. Udgave), Djøf Forlag, s. 529

vansiret, da han enten for bestandig eller for lang ubestemt tid bliver uskikket til at udføre sine kaldspligter eller det daglige livs sysler, eller tilføjer han ham anden skade på legeme eller helbred af lige betydning, straffes han for grov legemsbeskadigelse med fængsel fra 1 til 12 år.”

Den dagældende bestemmelse har fokus på skader, der gør, at en person for bestandigt eller i en længere ubestemt periode ikke kan varetage sit job eller lignende. Den nugældendes ordlyd, som skrevet tidligere, minder mere om den dagældende § 245, stk. 2, med fokus på alvorlige skader eller døden til følge. Som anført ovenfor, er alvorligt invalidering, så som ved pådragelse af en hjerneskade, fuldstændig høretab, total blindhed eller total ubrugliggørelse af arme eller ben, også omfattet af bestemmelsen, hvorfor anvendelsesområdet ikke har ændret sig betydeligt.

Det følger af kommentarerne til den dagældende bestemmelse, at der ikke blev opstillet nogen klar grænse mellem § 245 og § 246, idet afgørelsen af, om en skadetilføjelse er så betydelig, at den omfattes af § 246, i høj grad var en skønsmæssig vurdering. Det var således ikke skadens objektive grovhed der var afgørende, men hvorvidt den forurettede kunne varetage sine ”kaldspligter”. Den dagældende bestemmelse krævede forsæt, hvor det var tilstrækkeligt, at udfaldet var en overvejende sandsynlig følge af handlingen. Bestemmelsen omfattede således ikke situationer, hvor gerningspersonen har måtte forudse skaden som en rimelig eller ikke sandsynlig følge af handlingen. Der krævedes således fornødent kendskab til de individuelle forhold hos den skadelidte, som kunne begrunde, at en handling omfattet af den dagældende § 245 kunne kvalificeres som grov.⁹⁹

⁹⁹ Krabbe, Oluf H (1931): *Borgerlig straffelov med kommentarer*. G.E.C. Gads forlag, s. 302

8. Den Europæiske Menneskerettighedskonventionen artikel 8 (retten til privatliv)

I 1950 underskrev Danmark, sammen med en række andre europæiske lande, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (herefter EMRK).¹⁰⁰ Danmark inkorporerede Den Europæiske Menneskerettighedskonvention i lovgivningen i 1992. Den danske stat er derfor forpligtet af EMRK til at sikre disse rettigheder bliver overholdt overfor individer omfattet af staten jurisdiktion.¹⁰¹ Dette inkluderer alle offentlige danske offentlige myndigheder.¹⁰² Dette følger af konventionens artikel 1, som lyder således:

“Pligten til at respektere menneskerettighederne

De høje kontraherende parter garanterer enhver person under deres jurisdiktion de rettigheder og friheder, der angives i denne Konventions afsnit 1.”

Som det fremgår af bestemmelsen ovenfor, er det kun staten selv, der er forpligtet af EMRK, hvorfor konventionen ikke finder direkte anvendelse over for statens borgere.¹⁰³ Staten kan dog ifalde ansvar over for borgernes handlinger over for andre borgere.¹⁰⁴

8.1 Positive og negative forpligtelser

Til EMRK knytter der sig positive og negative forpligtelser, som staten skal overholde.¹⁰⁵ Ved negative forpligtelser, er der tale om handlinger eller adfærd som en stat skal afholde sig fra. Dette er typisk ved at undlade handlinger, som udgør uproportionelle indgreb i rettigheder.¹⁰⁶ Ved positive forpligtelser er der tale om pligten til at udvise en adfærd, der beskytter borgernes

¹⁰⁰ Elo Rytter, Jens, (2021): *Individets grundlæggende rettigheder*, (4. udgave), Karnov Group, s. 24

¹⁰¹ Elo Rytter, Jens, (2021): *Individets grundlæggende rettigheder*, (4. udgave), Karnov Group, s. 24

¹⁰² Elo Rytter, Jens, (2021): *Individets grundlæggende rettigheder*, (4. udgave), Karnov Group, s. 37

¹⁰³ Elo Rytter, Jens, (2021): *Individets grundlæggende rettigheder*, (4. udgave), Karnov Group, s. 37

¹⁰⁴ Christoffersen, Jonas m.fl. (2024), *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med kommentarer, Bind 1 – artikel 1-9*, Djøf Forlag, s. 18

¹⁰⁵ Christoffersen, Jonas m.fl. (2024), *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med kommentarer, Bind 1 – artikel 1-9*, Djøf Forlag, s. 18

¹⁰⁶ Christoffersen, Jonas m.fl. (2024), *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med kommentarer, Bind 1 – artikel 1-9*, Djøf Forlag, s. 18

rettigheder, f.eks. ved at lave love, der kriminaliserer handlinger eller dømme borgere der forbryder sig mod andres rettigheder.¹⁰⁷ Den positive forpligtelse indebærer derfor en handlepligt til at gribe ind, når borgere krænker andres rettigheder.¹⁰⁸

8.2 Samtykke og afkald på rettigheder

Teoretisk set er det ikke muligt at give et individuelt afkald på sine rettigheder, da forpligtelsen påhviler staten.¹⁰⁹ I praksis ses det anderledes, da man ikke er forpligtet til at påberåbe sig eller føre sager om krænkelser af ens rettigheder. Derfor råder man i praksis over egne menneskerettigheder.¹¹⁰

Samtykket til indgrebet i sine menneskerettigheder kan gives stiltiende eller udtrykkeligt, men det skal have en nødvendig klarhed.¹¹¹ I EMD's praksis skal der meget til før et samtykke, skal anses som gyldigt afgivet. Det skal være givet utvetydigt og det skal være ledsaget af retssikkerhedsgarantier (mimumum safeguards).¹¹² Samtykket skal afgives frivilligt, og individet skal have indsigt i konsekvenserne heraf.¹¹³ Der skal ved vurderingen af samtykkets klarhed, ses på hvilken retsbeskyttelse der gives afkald på, da nogen er mere beskyttelsesværdige end andre.¹¹⁴

¹⁰⁷ Christoffersen, Jonas m.fl. (2024), *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med kommentarer, Bind 1 – artikel 1-9*, Djøf Forlag, s. 18

¹⁰⁸ Christoffersen, Jonas m.fl. (2024), *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med kommentarer, Bind 1 – artikel 1-9*, Djøf Forlag, s. 19

¹⁰⁹ Christoffersen, Jonas m.fl. (2024), *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med kommentarer, Bind 1 – artikel 1-9*, Djøf Forlag, s. 21

¹¹⁰ Christoffersen, Jonas m.fl. (2024), *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med kommentarer, Bind 1 – artikel 1-9*, Djøf Forlag, s. 21

¹¹¹ Christoffersen, Jonas m.fl. (2024), *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med kommentarer, Bind 1 – artikel 1-9*, Djøf Forlag, s. 21

¹¹² Christoffersen, Jonas m.fl. (2024), *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med kommentarer, Bind 1 – artikel 1-9*, Djøf Forlag, s. 21

¹¹³ Christoffersen, Jonas m.fl. (2024), *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med kommentarer, Bind 1 – artikel 1-9*, Djøf Forlag, s. 21

¹¹⁴ Christoffersen, Jonas m.fl. (2024), *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med kommentarer, Bind 1 – artikel 1-9*, Djøf Forlag, s. 22

8.3 EMRK art. 8 om retten til respekt for privatliv

Artikel 8 omfatter beskyttelsen af privatlivet, familielivet, hjemmet og ens korrespondance. Bestemmelsen har derfor en bred beskyttelsessfære, hvoraf dette speciale kun vil gå nærmere ind i retten til respekt for privatlivet, da det øvrige ikke er af relevans.

Der er ikke tale om et absolut forbud, da der er indsat stk. 2 om berettigede indgreb i privatlivet og familielivet. Bestemmelsen lyder således i sin helhed:

“Ret til respekt for privatliv og familieliv

1. Enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance.

2. Ingen offentlig myndighed kan gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, undtagen for så vidt det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige trykthed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres ret og frihed.”

Kernen i begrebet retten til respekt for privatliv, er retten til en sfære, hvor man kan udvikle og udtrykke sig. Dette er ikke kun begrænset til, hvad du laver når du er alene, men også en ret til at etablere og udvikle relationer til andre.¹¹⁵ Herunder falder også ens kønsidentitet, seksualitet og sexliv.¹¹⁶ Det kræver tungtvejende grunde at foretage indgreb i den seksuelle frihed, da ens seksualitet er det mest intime aspekt af privatlivet.¹¹⁷ Det er særligt den enkeltes seksuelle orientering der er beskyttet, men også seksuelle aktiviteter nyder en beskyttelse, dog ofte i en ofte mindre grad. Hertil kan nævnes seksuelle aktiviteter i det offentlige rum, som forbydes da

¹¹⁵ Christoffersen, Jonas m.fl. (2024), *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med kommentarer, Bind 1 – artikel 1-9*, Djøf Forlag, s. 859

¹¹⁶ Pretty 29/4 2002 pr. 61

¹¹⁷ Elo Rytter, Jens, (2021): *Individets grundlæggende rettigheder*, (4. udgave), Karnov Group, s. 215

det kan krænke andre blufærdighed.¹¹⁸ Ved seksuelle aktiviteter bag lukkede døre, kan der gribes ind i særlige tilfælde.¹¹⁹ Dette vil blive uddybet nedenfor i retspraksis fra EMD i afsnit 11.

8.4 Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol

Det er Den Europæiske menneskerettighedsdomstol (herefter EMD), der træffer afgørelser om hvorvidt der er sket en krænkelse af EMRK. I forarbejderne til EMRK, ses der ikke mange bidrag til fortolkningen af konventionens artikler, hvorfor det er EMD selv der foretager fortolkningen i overensstemmelse med generelle retsprincipper på et givet tidspunkt.¹²⁰ EMDs fortolkningsmåde sker i lyset af nutidens forhold også kaldet present day conditions. Dette er en udtryk for en dynamisk fortolkning, der udvikler sig i takt med samfundet.¹²¹

¹¹⁸ Elo Rytter, Jens, (2021): *Individets grundlæggende rettigheder*, (4. udgave), Karnov Group, s. 215

¹¹⁹ Elo Rytter, Jens, (2021): *Individets grundlæggende rettigheder*, (4. udgave), Karnov Group, s. 215

¹²⁰ Christoffersen, Jonas m.fl. (2024), *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med kommentarer, Bind 1 – artikel 1-9*, Djøf Forlag, s. 24

¹²¹ Christoffersen, Jonas m.fl. (2024), *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med kommentarer, Bind 1 – artikel 1-9*, Djøf Forlag, s. 25

9. Dansk retspraksis

For at undersøge mulighederne og grænserne for samtykke som straffrihedsgrund i dansk ret, er det relevant at analysere retspraksis. De følgende afsnit vil derfor analysere flere domme afsagt af landsretterne, hvor domstolene i deres afgørelser lægger vægt på mulighederne og grænserne for samtykke som straffrihedsgrund i BDSM situationer.

9.1 U 2023.4808 Ø (Scor.dk)

9.1.1 Sagsfremstilling

Det følger af U 2023.4808 Ø, at man kan dømmes for vold begået i forbindelse med BDSM. I denne sag, blev en person tiltalt for blandt andet vold efter straffelovens § 244, ved den 14. maj 2022 mellem cirka kl. 03.15 til cirka kl. 10.00 på et hotelværelse i København, at have udøvet vold mod forurettede, idet tiltalte tvang hende ned i gulvet og beordrede hende til at åbne munden, hvorefter tiltalte 5-6 gange urinerede hende i munden og udtalte, at hun skulle være en god lille luder og synke det eller lignende, hvorefter han tvang hende til at synke urinen, ligesom tiltalte efterfølgende stak flere fingre ned i halsen på hende. Personen blev desuden tiltalt for legemsangreb af særligt rå, brutal eller farlig karakter efter straffelovens § 245, stk. 1, ved på samme tid og sted som i det andet forhold, at have trukket forurettede ud på badeværelset, hvorefter han tog armen rundt om hendes hals og pressede til, hvilket medførte at hun mistede bevidstheden.

Det følger af dommen, at tiltalte og forurettede havde kommunikeret på Scor.dk og Snapchat, herefter havde de efter aftale mødtes på en café for derfra at tage på hotel med henblik på at have hård sex. Både tiltalte og forurettede begik sig i BDSM miljøet. Forurettede havde på sin profil på Scor.dk skrevet, at hun ikke var til: ”decideret vold, anal, afføring/urin, smerte, lussinger, bevidstløshed, ulovligheder, dyr/børn, elektricitet, blod/nåle, ekstreme lege”. Forurettede anmeldte tiltalte to dage senere. Tiltalte påstod frifindelse, idet de havde aftalt, at de skulle have hård sex uden grænser, samt at forurettede skulle have lagt op til voldtægtsfantasier.

9.1.2 Byrettens vurdering

Byretten lagde i deres afgørelse vægt på, at tiltalte, i forholdet omhandlende vold efter straffelovens § 244, erkendte det faktiske forløb. Retten lagde endvidere vægt på, at forurettede afgav en troværdig forklaring, som blev støttet af andre omstændigheder – og på visse punkter var sammenfaldende med tiltaltes forklaring.

Retten foretog herefter en konkret bevisvurdering baseret på videosekvenser fra forløbet. Det var centralt for rettens præmisser, at videoerne dokumenterede, at forurettede græd under store dele af forløbet. Retten lagde desuden vægt på forurettedes tilstand, da hun var påvirket af en joint, MDMA og kokain. På denne baggrund nåede retten frem til, at der ikke forelå et gyldigt samtykke – hverken udtrykkeligt eller stiltiende.

Byretten fandt det desuden bevist, at tiltalte udøvede vold omfattet af straffelovens § 245, stk. 1, som beskrevet i tiltalen. Her lagde retten ligeledes vægt på forurettedes forklaring, samt at forurettede ikke samtykkede til volden.

Byrettens præmisser vidner om en restriktiv tilgang til samtykkets rækkevidde. Ved at inddrage forurettedes informationer fra hendes Scor.dk profil, om at hun ikke er til blandt andet decideret vold og urin, samt hendes aktuelle tilstand (rusmidler og gråd), anlægger retten en vurdering, hvor samtykket ikke alene skal være givet før handlingen, men også skal opretholdes i selve gerningsøjeblikket. Når tiltalte handler i direkte modstrid med forurettedes udmeldte grænser, statuerer retten vold, uanset tiltaltes påstand om en forudgående aftale om "hård sex".

Tiltalte ankede dommen med påstand om frifindelse.

9.1.3 Landsrettens vurdering

Østre Landsret stadfæstede byrettens dom, hvorved tiltalte blev fundet skyldig i overensstemmelse med tiltalen. Landsretten valgte endvidere at skærpe straffen, idet retten lagde særlig vægt på kriminalitetens særdeles grove karakter samt den tidlige udstrækning af forholdene.

Det må udledes af landsrettens resultat, at domstolene ikke anerkender et generelt samtykke til BDSM som straffrihedsgrund, såfremt de specifikke voldshandlinger falder uden for rammerne

af det, forurettede kan anses for at have accepteret. Dommen understreger, at samtykke til vold efter straffelovens § 244 og legemsangreb efter § 245, stk. 1, kan medføre straffrihed, men at domstolene i praksis foretager en streng adskillelse mellem parternes forudgående aftale og den faktiske voldsudøvelse. Hvis voldens karakter (såsom kvælning til bevidstløshed) og forurettedes tilstand (hjælpeløshed/rus) taler imod en frivillig accept, vil retten tilsidesætte samtykkepåstanden og kvalificere handlingerne som strafbar vold.

9.2 U 2021.3330 V (MDMA)

9.2.1 Sagsfremstilling

I dommen U 2021.3330 V blev en person blandt andet tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, om legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter, ved den 28. marts 2020 i tidsrummet fra kl. 03.10 til kl. 06.30 på adresserne ... og under transport mellem adresserne at have udøvet vold i betydeligt omfang mod den 15-årige forurettede, idet tiltalte blandt andet tildelte forurettede slag med bæltet og/eller hænderne samt udsatte ham for kvælning ved pres mod halsen, herunder under anvendelse af et hundehalsbånd og bæltet, hvorved forurettede pådrog sig flere blodunderløbne mærker i ansigtet og på kroppen, flere blødninger i hovedet samt punktformede blødninger i det ene øje, på begge øjenlåg og i mundslimhinden.

Det fremgik af nogle videooptagelser, som var forsøgt slettet fra tiltaltes telefon, at forurettede under udførelsen af oralsex på tiltalte havde haft et læderhalsbånd om halsen, og at der var sat et bælte i halsbåndet. Det blev endvidere dokumenteret, at forurettede havde haft vejtrækningsproblemer, da han på et tidspunkt ophørte med at give tiltalte oralsex og vendte hovedet væk fra tiltaltes penis. Der blev under sagen fremlagt kommunikation mellem tiltalte og forurettede på Grindr, samt nogle videosekvenser af tiltalte og forurettede. Der blev dokumenteret blødninger og bristninger, skader på løber og bløddelene i ansigtet, som tyder på kvælning.

9.2.2 Byrettens vurdering

Byrettens begrundelse viser, at hovedspørgsmålet var, om det seksuelle samvær mellem tiltalte og forurettede kunne anses som et frivilligt samspil med elementer af dominans, eller om

handlingerne overskred grænserne for samtykke og dermed måtte karakteriseres som strafbar vold. Retten vurderede dette på baggrund af en konkret gennemgang af omstændighederne og handlingernes karakter.

Retten lagde først vægt på de objektive omstændigheder: at tiltalte og forurettede havde mødt hinanden via Grindr, formålet med samværet var seksuelle aktiviteter med dominanselementer, og tiltaltes egen forklaring om, at forurettede havde oplyst at være 16 år gammel. Tiltalte afgav skiftende forklaringer om samværet; han forklarede dels, at han ikke kunne huske de aftalte regler for dominansen, dels, at reglerne var fastsat på forhånd, så intet foregik uden forudgående samtykke. Retten lagde vægt på, at tiltalte oplyste, at forurettede virkede glad og positiv ved samværets start, og at der ikke var observeret skader på forurettede ved begyndelsen af samværet.

Retten bemærkede, at selvom samtykke til en strafbar handling ikke er omtalt direkte i straffeloven, viser teori og praksis, at et gyldigt givet samtykke kan have diskulperende virkning. Et samtykke kan gives både udtrykkeligt og stiltiende, kan tilbagekaldes, og skal omfatte de konkrete handlinger. Retten lagde vægt på, at det alene er opfattelsen af samtykke fra tiltaltes side, som ikke kan fritage for ansvar, hvis handlingerne overskrider rammerne for det samtykkede.

Under hovedforhandlingen fremkom videosekvenser, som dokumenterede samværet. Tiltalte havde optaget disse på sin mobiltelefon, og materialet viste blandt andet, at forurettede bar et læderhundehalsbånd med et bælte sat i, samt at begge parter havde indtaget MDMA. Retten vurderede, at videomaterialet viste, at forurettede fremstod fjern, træt og hjælpeløs, kom med klagende lyde, og forsøgte at undgå handlinger, som tiltalte ville have ham til at udføre, eksempelvis oralsex. Der forekom lyde, som retten opfattede som slag med hænder og bæltet, samt en lyd, der kunne indikere, at forurettede havde svært ved at trække vejret. Retten lagde ligeledes vægt på, at tiltalte ikke forklarede, at de havde aftalt kvælningssex.

Retten fandt, at videomaterialet efterlod et samlet indtryk af, at der i samværet havde været vold og tvang fra tiltaltes side, som oversteg, hvad et eventuelt samtykke til seksuelt samvær med dominanselementer kunne omfatte. Forurettede befandt sig på gerningstidspunktet i en tilstand, hvor han forsøgte at sige fra, men ikke kunne modstå fastholdelse, slag eller træk i bæltet, der var fastgjort under hundehalsbåndet. Retten vurderede, at tiltalte måtte have været klar over, eller i hvert fald accepterede risikoen for, at forurettede var værgeløs som følge af både MDMA og den udøvede vold. Bevisførelsen viste ikke, at tiltalte afstod fra yderligere

seksuel aktivitet eller vold, efter at forurettede havde givet udtryk for, at han ikke ønskede at fortsætte.

Retten vurderede endvidere, at tiltalte påførte forurettede punktformede blødninger som følge af kvælning via ydre spærring. Retten fandt, at vold, som medfører sådanne blødninger, er omfattet af straffelovens § 245, stk. 1. Den samlede vurdering af handlingernes karakter, varighed, fastholdelse og smertefulde elementer, herunder kvælning og slag, underbyggede, at der var tale om grov vold.

Byrettens præmisser illustrerer dermed, at retten foretog en konkret og restriktiv vurdering af samtykke i relation til seksuelle handlinger med dominanselementer. Retten fastslog, at tidligere seksuelle aktiviteter eller eventuelle aftaler om dominans ikke i sig selv kunne legitimere de konkrete handlinger, som fremstod som overgreb. Tiltalte blev fundet skyldig i vold efter straffelovens § 245, stk. 1 i overensstemmelse med tiltalen, med undtagelse af, at retten ikke fandt det bevist, at tiltalte udøvede vold under transporten.

9.2.3 Landsretten

Sagen blev anket, hvor tiltalte nedlagde påstand om frifindelse, herunder for forholdet om vold efter straffelovens § 245, stk. 1.

9.2.3.1 Supplerende forklaring

Tiltalte forklarede supplerende i landsretten, at han skrev til forurettede for at finde en partner, der kunne acceptere, at tiltalte var påvirket af stoffer under sex. Tiltalte søgte generelt en partner, der ville indtage en passiv rolle som "slave", mens han selv indtog den dominerende rolle. Tiltalte forklarede yderligere, at han og forurettede løbende under det seksuelle samvær aftalte, hvad der skulle ske, og at forurettede selv ønskede en dominerende partner.

Tiltalte forklarede, at det på Grindr var almindeligt, at brugere aftalte på forhånd, hvem der skulle være dominerende og passiv i sexlege eller rollespil. Tiltalte oplyste endvidere, at forurettede selv havde fundet og medbragt bæltet og halsbånd efter et toiletbesøg, hvorefter tiltalte begyndte at dominere. Tiltalte erkendte, at han sandsynligvis havde brugt bæltet, men kunne ikke huske præcis hvordan.

Tiltalte forklarede, at han ikke løbende spurgte, om forurettede ville hjem, da han opfattede, at man normalt siger fra, hvis man ønsker at tage hjem, og at forurettede efter tiltaltes opfattelse ikke ønskede at forlade samværet. Tiltalte forklarede endvidere, at forurettede til tider blev udadreagerende og nægtede at tage hjem til sin far, som han kaldte grimme ting. Tiltalte fastholdt, at han ikke tvang forurettede til noget som helst.

9.2.3.2 Landsrettens vurdering

Landsretten lagde vægt på de objektive beviser, herunder lægelige oplysninger og forklaring fra en speciallæge i retsmedicin, som dokumenterede, at forurettede havde været udsat for kvælning og havde læsioner i ansigt og hovedets bløddele som følge af stumpe traumer. På denne baggrund fandt landsretten, at forurettede havde været udsat for vold omfattet af straffelovens § 245, stk. 1.

Herefter vurderede landsretten, om tiltalte havde udøvet den pågældende vold, og om han i givet fald kunne have haft grund til at tro, at handlingerne var straffri som følge af et diskulperende samtykke fra forurettede. Landsretten lagde vægt på en samlet vurdering af sagens oplysninger, herunder tiltaltes skiftende forklaringer og fundet af både et overrevet og et intakt bælte i tiltales skraldespand ved hans anholdelse. På baggrund heraf fandt landsretten det bevist, at tiltalte havde udøvet vold mod forurettede i det omfang, som byretten havde fastslået.

Landsretten fandt endvidere, at der ikke forelå grundlag for at antage, at forurettede havde givet et diskulperende samtykke til vold af den karakter, der faktisk blev udøvet. Der var heller ikke grundlag for at antage, at tiltalte alene på baggrund af den forudgående korrespondance og hans opfattelse af den indforståede og på forhånd fastlagte rollefordeling mellem dem havde haft grund til at tro, at et sådant samtykke forelå.

Dommen illustrerer, at retten tillægger det betydelig vægt, at samtykke til vold omfattet af straffelovens § 245, stk. 1 kun kan have diskulperende effekt, hvis samtykket dækker præcis den vold, der faktisk udøves. Troen om, at et sådant diskulperende samtykke foreligger, kan medføre straffrihed, men denne tro må være velbegrundet og underbygget af konkrete omstændigheder, hvilket ikke var tilfældet i nærværende sag.

9.3 FED 2012.124 (Gagball)

9.3.1 Sagsfremstilling

I dommen FED 2012.124 blev en person tiltalt for blandt andet legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter og mishandling efter straffelovens § 245, stk. 1, ved den 4. februar 2012 cirka kl. 17.00 i Slagelse, at have trukket forurettede henover gulvet og bundet hende til en seng samt stukket en gag-ball i munden på hende, hvorved han fratog hende muligheden for at forsvare sig, hvorefter han ved en periode på 3-4 timer tildelte hende et større antal slag med flad og knyttet hånd i hovedet og på kroppen samt brændte hende under begge fødder med en lighter, alt imens han udtalte, at han ville slå hende ihjel eller lignende.

Parterne havde forudgående haft en relation af både personlig og seksuel karakter. Det fremgik af forklaringerne, at de tidligere havde haft seksuelle lege med elementer af dominans og afstraffelse. Forurettede havde blandt andet tidligere deltaget i indkøb af en gagball, som indgik i deres seksuelle aktiviteter.

Under det omhandlede ophold udviklede situationen sig til et voldeligt forløb, hvor tiltalte trak forurettede hen over gulvet og bandt hende til en seng. Han anbragte en gagball i hendes mund, hvilket begrænsede hendes mulighed for at råbe op eller forsvare sig. Herefter tildelte tiltalte forurettede et betydeligt antal slag med både flad og knyttet hånd mod hoved og krop gennem en længere periode. Tiltalte udsatte endvidere forurettede for brandpåvirkning ved at brænde hende under fødderne med en lighter.

Under episoden fremsatte tiltalte udtalelser om at ville slå forurettede ihjel eller lignende trusler, som var egnet til at fremkalde alvorlig frygt for hendes liv. Truslerne blev fremsat både i lejligheden og efterfølgende udenfor.

Efter hændelsen henvendte forurettede sig samme dag på skadestuen. Af den lægelige dokumentation fremgik, at hun havde multiple hævelser og blodudtrædninger i hovedbunden, hævelse og blodudtrækning ved venstre øjenregion, hævelse i ansigtet, ømhed i ansigtsskelettet og kæbeleddene, blødning fra øregangen, hævelse på halsen samt ømhed i nakkemuskulaturen og på overarmene. Der blev desuden foretaget gerningsstedsundersøgelse og fotodokumentation af skaderne.

Tiltalte gjorde under sagen gældende, at der var tale om en sexleg, og at forurettede havde samtykket til handlingerne. Forurettede bestred dette og forklarede, at hun ikke havde givet samtykke til den udøvede vold.

9.3.2 Byrettens begrundelse

Byrettens begrundelse viser, at hovedspørgsmålet var, hvorvidt den udøvede vold kunne anses som led i en sexleg, og dermed om der forelå et samtykke, som kunne udelukke strafansvar. Retten tog stilling til dette efter en konkret vurdering af handlingernes karakter og omstændigheder.

Retten lagde først vægt på de objektive omstændigheder: Forurettedes forklaring, alarmopkaldene og den lægelige dokumentation for skaderne. Bevisvurderingen støttede dermed, at der var tale om et faktisk voldeligt forløb af betydelig intensitet. Volden bestod i, at forurettede blev trukket hen ad gulvet, bundet til en seng og udsat for gentagne slag med både flad og knyttet hånd gennem en længere periode samt brandpåvirkning under fødderne. Disse forhold pegede på en voldshandling med en vis systematik og varighed.

Det centrale i rettens præmisser var imidlertid den udtrykkelige afvisning af, at forholdet kunne anses som en sexleg. Ved at fastslå dette markerede retten, at de konkrete handlinger overskred rammerne for, hvad der kan rummes inden for et frivilligt seksuelt samspil. Volden havde en karakter og intensitet, som ikke stemmer overens med et gensidigt og frivilligt forløb.

Retten foretog således en implicit vurdering af samtykkets grænser. Selv hvis parterne tidligere havde haft seksuelle lege med dominanselementer, kunne dette ikke føre til, at der forelå samtykke til den konkrete mishandling. Samtykke i strafferetten er situationsbestemt og kan ikke udstrækkes til handlinger, der reelt fremstår som overgreb.

Når retten herefter kvalificerer forholdet som mishandling efter § 245, stk. 1, hænger det sammen med voldens varighed, fikseringen af forurettede og den smertefulde karakter af handlingerne, herunder brandpåvirkningen. Disse momenter understøtter, at der var tale om grov vold.

Tiltalte blev på den baggrund fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, i overensstemmelse med den rejste tiltalte.

Byrettens begrundelse illustrerer dermed, at domstolene foretager en konkret og restriktiv vurdering af samtykke til vold i seksuelle relationer, og at tidligere seksuel praksis mellem parterne ikke i sig selv kan legitimere vold af en sådan karakter.

9.3.3 Landsrettens begrundelse

Landsrettens begrundelse viser, at det centrale retlige spørgsmål var, hvorvidt forurettede havde givet et strafferetligt relevant samtykke til den udøvede vold. Landsretten tiltrådte byrettens resultat og fandt fortsat tiltalte skyldig i mishandling efter straffelovens § 245, stk. 1.

Landsretten fastslog udtrykkeligt, at der ikke var grundlag for at anse handlingerne som led i en sexleg, og at forurettede heller ikke i øvrigt havde givet samtykke til volden. Dermed afviste retten direkte tiltaltes hovedanbringende.

Det er særligt væsentligt, at landsretten forholdt sig til den forudgående relation mellem parterne. Tiltalte havde fremhævet, at forurettede tidligere havde deltaget i seksuelle lege med dominans og afstraffelse, samt at hun selv havde opsøgt ham, selv efter at have fået en overfaldsalarm. Landsretten slog imidlertid fast, at disse omstændigheder ikke kunne føre til et andet resultat.

Hermed markerede landsretten, at tidligere seksuel praksis eller fortsat kontakt mellem parterne ikke i sig selv etablerer et samtykke til konkret vold. Samtykke skal være aktuelt og knyttet til den konkrete situation. Det forhold, at forurettede tidligere havde haft en relation til tiltalte og fortsat kontakt med ham, kunne derfor ikke tolkes som accept af den udøvede vold.

Landsrettens præmisser afspejler en restriktiv tilgang til samtykke til vold i seksuelle relationer. Der lægges vægt på voldens objektive karakter frem for parternes relation. Når volden har karakter af mishandling, og forurettede er gjort forsvarsløs, kan dette ikke længere anses for at være en sexleg, hvorfor grænsen for, hvad et samtykke kan omfatte overskrides.

På den baggrund fastholdt landsretten, at forholdet skulle kvalificeres som mishandling efter § 245, stk. 1. Dommen illustrerer dermed, at samtykke til vold i seksuelle sammenhænge fortolkes snævert, og at domstolene kræver klare holdepunkter for, at et sådant samtykke foreligger.

9.4 FED 2015.46 Ø (Svendborg)

9.4.1 Sagsfremstilling

I dommen FED 2015.46 Ø blev en person tiltalt for i forhold 1 blandt andet straffelovens § 245, stk. 1 om mishandling ved, den 8. september 2000 i perioden mellem kl. 12.00 og kl. 18.00, at have indfundet sig på sin tidligere kærestes bopæl, hvor han gav hende adskillige stød med en strømpistol, hvorefter han ved den i situationen liggende trussel om anvendelse af yderligere vold tvang hende til anden kønslig omgang end samleje og mishandlede hende. Mishandlingen omfattede at binde hende for øjnene, fikserede hendes hænder og fødder, stoppede en genstand i munden på hende og satte gaffatape for hendes mund, klædte hende af og bandt hende til en radiator, et vandrør og en reol med kæder, så hun stod med spredte ben og armene opad, satte høretelefoner på hendes ører og afspillede en lyd som fra noget vand der dryppede, og så hun ikke kunne høre, hvad tiltalte foretog sig, satte klemmer med vægtlodder i hendes brystvorter og skamlæber, tvang hende til at indføre en dildo i sin skede gentagende gange, tvang hende til at indføre en genstand i sin endetarm, hvorefter han tørrede hende ved anus med papir, som han tvang hende til at spise, alt hvorved hun påførtes sår og blodansamlinger.

Yderligere blev personen i forhold 2 tiltalt for blandt andet overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1 om mishandling, ved i perioden mellem den 9. oktober 2013 kl. 22.00 til den 13. oktober 2013 kl. 02.00 på deres fælles bopæl, at have berøvet sin ægtefælle hendes frihed, idet tiltalte væltede hende omkuld og bandt hendes hænder, fødder og hals til sengen i soveværelse med reb og kæder, så hun ikke kunne slippe fri, hvorefter tiltalte ved den i situationen liggende trussel om anvendelse af yderligere vold tvang hende til anden kønslig omgang end samleje under særdeles skærpende omstændigheder og mishandlede og truede hende. Mishandlingen omfattede blandt andet, at tiltalte bandt hendes bryster tæt på kroppen, bandt et reb stramt om hendes mave, satte gaffatape for hendes øjne, satte metalklemmer, hvoraf nogle var med vægtlodder, i hendes bryster, brystvorter og skamlæber, gav hende stød med en strømpistol, indførte en dildo, sin hånd og underarme i hendes skede og endetarm, gav hende slag på kroppen, tvang hende til at spise hundemad, urinerede hende i munden og tvang hende til at drikke det, alt hvorved hun påførtes adskillige sår og blodsamlinger på kroppen.

9.4.1.1 Forhold 1

I forhold 1 skaffede tiltalte sig adgang til forurettedes bopæl under påskud af at ville drøfte en varmeregning, men overfaldt hende pludseligt med en strømpistol. Gennem gentagne stød tvang tiltalte forurettede til at underkaste sig en timelang seance, hvor hun blev fikseret med kæder til tunge genstande i hjemmet, herunder en radiator og et vandrør. Hun blev efterladt stående med spredte ben og armene strakt opad, mens tiltalte anvendte gaffatape og høretelefoner med monotone lyde for at isolere hende sanseligt. Under denne totale hjælpeløshed påsatte tiltalte vægtlodder i forurettedes kønsdele og brystvorter og gennemtvang indførelse af dildoer og en marmorkøkkenrulleholder i hende. Seancen kulminerede i en grov krænkelse, da tiltalte tvang forurettede til at spise papir med hendes egen afføring.

9.4.1.2 Forhold 2

Forhold 2 bar præg af en endnu højere grad af systematik og planlægning. Mens forurettede var ude af huset, klargjorde tiltalte soveværelset med reb, kæder og teknisk udstyr, herunder egenproducerede lydfiler med trusler og ordrer. Da forurettede vendte hjem, blev hun væltet omkuld og lænket til sengen om halsen, hænderne og fødderne. Over de næste 28 timer blev forurettede udsat for systematisk mishandling, der omfattede elektriske stød via metalklemmer, indsprøjtning af butangas i munden og tvungen indtagelse af hundemad og urin. Forurettede blev desuden truet med at få ødelagt sine stemmelæber med ætsende væske. Overgrebet stoppede først, da det lykkedes forurettede at bide hul i gaffatopen over hendes øjne og klippe en karabinhage over med en spidstang, hvorefter hun flygtede nøgen fra ejendommen.

9.4.2 Tiltaltes forklaring

Tiltalte nægtede sig skyldig og byggede sit forsvar på en påstand om, at der var tale om frivillig sadomasochisme, som var aftalt i de respektive forhold. Han beskrev sig selv som en erfaren udøver af sadomasochisme og hævdede, at de anvendte metoder blot var en del af et psykologisk dominansspil, som kvinderne var indforståede med. Han benægtede brugen af strømpistol mod forurettede i forhold 1 og påstod, at forurettede i forhold 2 tidligere havde udsat ham for lignende handlinger. Retten forkastede dog denne forklaring som utroværdig.

Man lagde i stedet afgørende vægt på de forurettedes detaljerede forklaringer, som blev understøttet af objektive fund som fotos af skader efter strømpistol, fundne "scripts" på tiltaltes computer og de tekniske hjælpemidler, politiet konfiskerede.

9.4.3 Byrettens begrundelse

Byrettens præmisser i dommen markerer en grænse for samtykkets diskulperende virkning i dansk ret. Retten udtaler:

“Retten finder det ligeledes efter forurettedes forklaring bevist, at hun ikke har givet udtrykkeligt eller stiltiende samtykke til – eller i øvrigt har accepteret – tiltaltes handlinger.”

Et centralt juridisk element i rettens afgørelse er konstateringen af, at et eventuelt samtykke til SM-aktiviteter bortfalder eller overhovedet ikke kan statuere, når de indledende handlinger sker under direkte vold eller trusler. Ved at anvende strømpistolen mod forurettede i forhold 1 ved mødets start blev enhver efterfølgende aktivitet retsstridig, uanset om det lignede en sadomasochistisk seance, da den frie vilje var brudt fra begyndelsen.

En anden væsentlig præmis, som kan udledes af dommen, vedrører tiltaltes brug af sensorisk isolation. Retten lagde stor vægt på, at tiltalte via gaffatape, masker og høretelefoner bevidst havde neutraliseret forurettedes sanser og dermed deres mulighed for at kommunikere med omverdenen eller tiltalte selv. Dette er en afgørende juridisk pointe, da et gyldigt samtykke i en ulige relation forudsætter, at den underkastede part bevarer en reel og aktuel mulighed for at tilbagekalde samtykket eller give et stop signal. Ved at tiltalte teknisk umuliggjorde denne kommunikation, fjernede han samtidig grundlaget for at påberåbe sig samtykke som straffrihedsgrund, da forurettede var frataget enhver form for autonomi og kontrol over egne grænser.

Endvidere viser dommen, at der eksisterer en objektiv grænse for, hvad man overhovedet kan samtykke til i strafferetlig forstand. Ved at inddrage handlinger som tvungen indtagelse af afføring, urin og butangas, samt vold af en karakter, der medfører blødende læsioner i de indre organer, statuerer retten, at disse handlinger i sig selv er så grove og uværdige, at de falder uden for rammerne af frivillig seksuel udfoldelse. Retten udtalte angående den retlige subsumtion:

“Under hensyn til hændelsesforløbet tidsmæssige udstrækning og de enkelte handlingers smertefulde og nedværdigende karakter er forholdet med rette henført under straffelovens § 216, stk. 2. På den baggrund og under hensyn til tiltaltes overlegne stilling i forhold til forurettede er der endvidere tale om mishandling, jf. straffelovens § 245, stk. 1.”

Retten afviste ligeledes muligheden for et putativt samtykke, da tiltalte under de givne omstændigheder – ved brug af trusler, lænker og total isolation – ikke kunne have været i en undskyldelig god tro om kvindernes frivillighed. Dommen cementerer således, at sadomasochisme-konteksten aldrig kan legitimere handlinger, der reelt har karakter af systematiske overgreb og mishandling, hvor forurettedes fundamentale menneskelige rettigheder og fysiske sikkerhed tilsidesættes.

Byretten fandt på baggrund af ovenstående tiltalte skyldig i forhold 1 dog således, at retten ikke fandt det bevist, at tiltalte har hængt vægtlodder på de klemmer, som tiltalte havde sat på forurettedes brystvorter og skamlæber. Byretten fandt endvidere tiltalte skyldig i forhold 2 dog således, at retten ikke fandt det bevist, at tiltalte gave forurettede stød med en strømpistol via metalklemmer, som han havde påsat forurettede i brysterne, brystvorterne og skamlæberne samt i armhulen, og at tiltalte ikke har indført sin underarm i hendes skede eller endetarm.

Tiltalte ankede dommen til landsretten, som sænkede straffen fra 8 års fængsel til 7 års fængsel, men i øvrigt stadfæstede byrettens dom.

9.5 TfK 2025.122 (Messenger)

9.5.1 Sagsfremstilling

I dommen TfK 2025.122 blev en person tiltalt for blandt andet i forhold 4, at have udøvet vold efter straffelovens § 244, stk. 1, ved i tidsrummet mellem den 27. juli 2021 og den 28. juli 2021, at have skubbet forurettede, så hun faldt ned på et sofabord, ligesom tiltalte skubbede forurettede ned på gulvet. Han blev yderligere tiltalt for i forhold 8, at have slået forurettede flere gange i hovedet med fladhånd. Han blev endvidere tiltalt for i forhold 10-11, blandt andet at have overtrådt straffelovens § 245, stk. 1, ved den 26. september 2021, at have svunget en hammer tæt forbi forurettedes hoved, hvorefter tiltalte satte sig overskrævs på forurettede mave, fastholdte hendes arme og greb fat om forurettedes hals med begge hænder, alt imens

tiltalte sagde ”Du kommer ikke levende herfra” og ”Du overlever ikke det her” eller lignede, hvorefter tiltalte slog forurettede i hovedet flere gange med både knyttet og flad hånd, for til sidst at slå forurettede én gang på benet med et vaterpas, ligesom tiltalte sagde ”Så tager jeg de 16 år” eller lignende.

Det centrale i sagen var parternes indbyrdes BDSM-relation, som var dokumenteret gennem en Messenger-korrespondance i juni 2021.

Af Messenger-beskederne fremgik det, at parterne forud for de tiltalte forhold havde indgået en detaljeret aftale om deres seksuelle samspil. Denne aftale indebar, at forurettede gav tiltalte tilladelse til at udøve fysisk dominans og afstraffelse. Den aftalte vold omfattede blandt andet brug af pisk, lussinger og andre former for smertepåføring som led i et "herre/tøs"-forhold. Forurettede havde i beskederne udtrykt, at hun ønskede at blive "brugt" og "afstraffet", og hun bekræftede i retten, at hun betragtede denne aftale som bindende og ønsket.

Anklageskriftet fokuserede dog på to specifikke episoder, der fandt sted uden for den generelle hverdag:

Den 27.-28. juli 2021: Her blev tiltalte fundet skyldig i at have tildelt forurettede adskillige slag i ansigtet med både flad og knyttet hånd samt at have taget halsgreb på hende, så hun kortvarigt mistede kontrollen over sin vejrtrækning.

Den 26. september 2021: På trods af en udtrykkelig aftale om, at tiltalte ikke skulle være hjemme, når forurettede indfandt sig i lejligheden, valgte tiltalte at opholde sig på bopælen og overraske hende. Situationen eskalerede herefter til et voldeligt overgreb, hvor tiltalte tildelte forurettede slag i ansigtet med knyttet hånd. Under forløbet blev forurettede desuden udsat for ulovlig tvang og trusler på livet, da tiltalte anvendte både et vaterpas og en hammer som våben til at skræmme hende.

Under hovedforhandlingen i byretten valgte forurettede at trække sin oprindelige politiforklaring tilbage. Hun forklarede nu, at de pågældende episoder i juli og september i virkeligheden var en del af deres aftalte rollespil, og at hun på intet tidspunkt havde følt sig som et offer for uønsket vold. Hun henviste til deres Messenger-aftaler som bevis for, at tiltalte havde hendes samtykke.

9.5.2 Byrettens begrundelse

Byretten valgte at tilsidesætte Messenger-aftalen og forurettedes nye forklaring. Retten lagde vægt på, at selvom der forelå et generelt samtykke til visse former for BDSM-relateret vold (lussinger, pisk m.v.), så kunne dette samtykke ikke udstrækkes til at dække de specifikke hændelser i juli og september.

Retten fandt, at slag med knyttet hånd i ansigtet og navnlig halsgreb har en karakter, der falder uden for, hvad man gyldigt kan samtykke til i en privat relation. Ved at isolere disse episoder fra den øvrige, aftalte vold, markerede retten, at samtykket ophører med at være retskraftigt, når handlingerne bliver potentielt livsfarlige eller medfører betydelig skade. Retten betragtede forurettedes tilbagetrækning af forklaringen som en efterrationalisering præget af hendes følelsesmæssige tilknytning til tiltalte.

Tiltalte blev på baggrund af ovenstående fundet skyldig i tiltalens forhold 4 og 8, samt skyldig i tiltalens forhold 10-11, dog med den undtagelse, at den udførte vold er blevet henført under straffelovens § 244 i stedet for § 245.

9.5.3 Landsrettens begrundelse

Landsretten tiltrådte byrettens skyldkendelse og foretog i den forbindelse en vigtig sontring mellem den generelle aftalte praksis og de faktiske hændelser. Landsretten anerkendte indledningsvist fundamentet for parternes relation, men afviste, at dette kunne føre til straffrihed for de konkrete overgreb:

”Uanset at det efter den fremlagte korrespondance mellem tiltalte og F3 må lægges til grund, at parternes relation efter den 27.-28. juli 2021 udviklede sig derhen, at F3 var indforstået med, at tiltalte slog hende med flad hånd og tog halsgreb på hende i forbindelse med seksuelt samvær og som optakt hertil, finder landsretten efter bevisførelsen ikke grundlag for at antage, at F3 skulle have givet et diskulperende samtykke til de handlinger, som fandt sted den 26. september 2021.”

Landsretten markerede her en væsentlig situationsbestemt grænse ved at påpege, at voldsudøvelsen omfattede slag med knyttet hånd samt trusler og ulovlig tvang. Retten lagde herunder vægt på det faktum, at parterne udtrykkeligt havde aftalt, at tiltalte ikke skulle være

hjemme, hvilket betød, at den trygge ramme for det seksuelle rollespil var brudt. Landsretten afviste ligeledes tiltaltes subjektive opfattelse af samtykket og fastslog:

”Der er heller ikke grundlag for at antage, at tiltalte på baggrund af parternes korrespondance og hans opfattelse af den fastlagte rollefordeling mellem dem havde grund til at tro dette.”

Denne præmis er central, da den viser, at domstolene stiller store krav til tiltalte om at sikre sig, at et samtykke er aktuelt og specifikt. Ved at stadfæste dommen cementerer landsretten, at hverken en digital korrespondance eller en efterfølgende bekræftelse af samtykke i retten er tilstrækkelig, hvis handlingerne objektivt set skifter karakter fra det aftalte (flad hånd) til det strafbare (knyttet hånd), eller hvis den aftalte ramme for samværet tilsidesættes.

9.6 S-1092-02 (Hørhaven)

9.6.1 Sagsfremstilling

Dommen vedrører tiltalte, som blandt andet var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1, ved i forening med sin hustru, medtiltalte, at have udøvet legemsangreb mod forurettede af særlig rå og brutal karakter med døden til følge, ved i tidsrummet mellem den 24. oktober 2001 kl. 21.00 og den 25. oktober 2001 kl. 08.00, at have slået forurettede, der var fastbundet til en stolpe talrige gange i ansigtet og på kroppen med blandt andet knytnæveslag med heraf følgende hjernekvæstelse og væskeopstemning i hjerne, således at hun senere afgik ved døden.

9.6.1.1 Tiltaltes forklaring

Tiltalte forklarede i retten, at han var uddannet naturlæge i Tyskland, og at han har praktiseret som sådan, men var stoppet forud for oktober 2001. På gerningstidspunktet underviste han i kunst og menneskekundskab på hans bopæl på Hørhaven 48 i Randers. Afdøde havde søgt vejledning hos tiltalte i en periode, og hun var selv terapeut. Afdøde boede på Hørhaven ad to gange, hun var fraflyttet i 1999, men var flyttet ind igen i foråret 2001. Hun opsøgte selv tiltalte, da hun ønskede at flytte ind i bofællesskabet igen. Tiltalte forklarede, at afdøde tidligere havde været indlagt på grund af psykisk ustabilitet. Tiltalte, afdøde og medtiltalte havde i en kort

periode i 1997 haft et seksuelt forhold, men dette var stoppet i 1997. Der indgik en mild form for sadomasochisme i det seksuelle forhold.

Tiltalte forklarede, at han opfattede sadomasochisme som mange ting, og at det for ham var en udviklingssag mellem to mennesker, så man kan nå til en højere grad af klarhed følelses-, kærlighedsmæssigt og seksuelt. Han mente ikke, at hans sadomasochisme var særlig ekstrem, da de brugte minimalt med redskaber, han brugte for eksempel simpel binding, pisk til påførelse af smerte, dildoer samt bind for øjnene. Han forklarede, at han en enkelt gang har brugt slag i ansigt og på numse.

Tiltalte forklarede, at det sadomasochistiske forhold mellem ham og afdøde, var et fuldt aftalt forhold, hvor han var master og afdøde var slavetøs. Han var dermed den dominerende part, hvor afdøde underkastede sig. Tiltalte og afdøde havde udelukkende e-mailkontakt i perioden, hvor afdøde ikke boede i bofællesskabet. Her gav tiltalte afdøde besked på, hvad hun skulle gøre, da hun gav udtryk for, at hun ønskede at blive slavetøs igen. Tiltalte beordrede blandt andet afdøde til at få en tatovering, ligesom at han havde pålagt afdøde at få piercet brystvorterne, sætte tøjklammer i brysterne og kønsdelene og i et vist omfang nåle i kønsdelene.

Tiltalte opfattede afdøde som ustabil, da hun flyttede ind for anden gang, og han ønskede derfor ikke at indgå i et sadomasochistisk forhold med hende. Afdøde fik derfor pålagt ikke seksuelle opgaver, som blandt andet arbejde i haven.

Tiltalte havde snakket med afdøde nogle dage før gerningstidspunktet, hvor tiltalte påpegede, at det var uholdbart, at afdøde ikke ønskede at indgå aktivt i bo- og levestofællesskabet, men alene ønskede at have en sadomasochistisk relation til tiltalte. Tiltalte og afdøde lavede aftaler om, at afdøde skulle bidrage mere til fællesskabet, men afdøde levede ikke op til disse aftaler. Tiltalte forklarede, at afdøde påkaldte sig straf, da hun ikke overholdte aftalerne, og at hun ønskede at blive straffet. Efterfølgende ville tiltalte sige fra over for deres sadomasochistiske aftale, og hun skulle så tage stilling til, om hun ville blive boende. Tiltalte besluttede sig dog for at give hende den afstraffelse, som hun ønskede.

Tiltalte bad medtiltalte om at binde afdøde, hvilket medtiltalte gjorde alene. Tiltalte bestemte, at afdøde skulle bindes i en ydmyg foroverbøjet stående stilling, så han kunne tale til hende. Afdøde fik lodder om halsen, og hun havde sine hænder bundet bag ryggen. Afdøde var ikke før blevet bundet i en sådan situation, og hun blev ikke afklædt.

Tiltalte stillede afdøde spørgsmål til hendes brud på deres aftaler, men afdøde svarede ikke. Da hun ikke svarede, gav han hende en lussing. Hun skulle svare ”Ja herre jeg adlyder og hører efter”, men hun svarede ikke, og dette var et udtryk for, at hun var ulydig og ville påkalde sig straf. Tiltalte forklarede, at afdøde forventede, at han gav hende straf. Dette stod på i cirka 20 minutter. Tiltalte forklarede endvidere, at det lå i situationen, at hun skulle svare med ord. Hver gang hun ikke svarede, gav han hende en lussing med flad hånd i ansigtet. Han talte højt og markant som en hersker, men han råbte ikke. Tiltalte mente ikke, at han mistede kontrollen over situationen. Da tiltalte opdagede, at afdøde ville gå længere end han ville, stoppede han. Tiltalte forklarede endvidere, at hvis afdøde havde sagt, at de skulle stoppe, så var han holdt op med det samme.

Tiltalte forklarede, at han også slog afdøde med siden af en knyttet hånd i hovedet og på kroppen. Afdøde viste tilfredsstillelse ved at sige ”av”, da han slog hende på kroppen, hvilket hun aldrig sagt før. Tiltalte forklarede, at det var godt, det gjorde ondt på hende, fordi det var det, som hun ville have som slavetøs. Tiltalte havde ikke tal på, hvor mange gange han slog, men det var ikke mere, end han kunne stå indenfor. Han stoppede efter cirka 20 minutter, hvor medtiltalte blev sendt ind for at løsne hende. Her var der ikke andet at se på afdøde, end at hun havde en blodnæse. Medtiltalte og tiltalte fik afdøde ind i bad, da hun havde haft afføring. Her havde afdøde slået hovedet ind i væggen, som et udtryk for at tiltalte godt kunne være gået længere. Tiltalte forklarede, at de fik hende ind i seng og at hun havde det godt nok, samt at der ikke var grund til at tro, at det var en kritisk situation.

9.6.1.2 Medtiltaltes forklaring

Medtiltalte forklarede, at afdøde ved indflytningen i 2001 virkede uligevægtig. Tiltalte og medtiltalte var samlevende og sadomasochisme indgik i samlivet. Medtiltalte bandt afdøde på gerningstidspunktet og forklarede, at hun ikke bandt hende særligt hårdt. Efter hun havde bundet afdøde, gik hun ind i stuen og fortalte tiltalte, at afdøde nu var bundet og efter yderligere cirka en halv time gik tiltalte ind til afdøde, og var derinde i cirka 20 minutter til en halv time.

Medtiltalte kom ind på værelset, da tiltalte og afdøde var færdige. Her blødte afdøde fra næsen og var en anelse hævet. Medtiltalte hjalp med at bade afdøde. Afdøde kunne selv gå ind på badeværelset, og hun havde det ikke dårligt. Medtiltalte og tiltalte bar afdøde ind i seng. Medtiltalte var her lidt bekymret for afdødes tilstand, men det var svært for medtiltalte at vurdere, om afdøde spillede.

9.6.2 Rettens vurdering

Retten fandt tiltalte skyldig i forholdet, og landsretten lagde her vægt på karakteren af det begåede voldsforhold og oplysningerne om hans person.

Det fremgår ikke af dommen, at det bliver tillagt vægt, hvorvidt afdøde samtykkede til voldshandlingerne. Eftersom tiltalte forklarede, at afdøde selv ønskede denne afstraffelse og selv efterspurgte den, kunne det være relevant at foretage en vurdering af samtykket. Da Landsretten ikke foretager denne vurdering, viser dette, at det ikke er muligt at samtykke til voldshandlinger af denne karakter. Det kan således udledes af dommen, at det ikke er muligt at samtykke til vold efter straffelovens § 246.

10. Diskussion – Dansk retspraksis

10.1 Samtykke til hhv. § 244 og § 245

Med afsæt i de analyserede domme kan det diskuteres, hvordan domstolene i praksis behandler samtykke som en ulovbestemt straffrihedsgrund i sager om vold under BDSM-lignende forhold. Retsspraksis viser en væsentlig sondring mellem den teoretiske mulighed for samtykke og den konkrete bevisvurdering af samtykkets gyldighed.

10.1.1 Sondringen mellem simpel vold (§ 244) og kvalificeret vold (§ 245)

Et centralt punkt i diskussionen er, om samtykkets diskulperende virkning svækkes, når volden kvalificeres efter § 245.

I U 2023.4808 Ø (Scor.dk) lægger retten til grund, at samtykke til både straffelovens §§ 244 og 245 teoretisk kan medføre straffrihed. Retten dømmer dog tiltalte, fordi forurettede ikke havde samtykket, hvilket underbygges af hendes Scor.dk-profil, hvor hun eksplicit havde frabedt sig bl.a. urin og bevidstløshed. Dette indikerer, at domstolene anerkender muligheden for samtykke til vold, men at de i bevisvurderingen holder tiltalte op på forurettedes forudgående grænseangivelser.

Når volden har karakter af mishandling, som i FED 2012.124 (Gag-ball) og FED 2015.46 Ø (Svendborg), ses en mere restriktiv tilgang. I FED 2012.124 (Gag-ball) afviser både by- og landsret, at handlingerne overhovedet kan anses som led i en "sexleg". Denne linje skærpes i FED 2015.46 Ø (Svendborg), hvor retten ved at kvalificere forholdene som mishandling statuerer, at visse handlingers objektive karakter – herunder elektriske stød, tvungen indtagelse af afføring/urin og brug af strømpistol – overskrider de retlige rammer for, hvad der overhovedet kan rummes inden for et frivilligt seksuelt samspil. Her bliver voldens intensitet og de ydmygende elementer en diskvalificerende faktor for samtykkeargumentet.

10.1.2 Samtykkets aktualitet og den indforståede rollefordeling

Diskussionen af samtykke i BDSM-regi udfordres ofte af spørgsmålet om, hvorvidt en generel aftale om dominans kan dække specifik voldsudøvelse.

I U 2021.3330 V (MDMA) argumenterede tiltalte for, at der forelå en forud fastlagt rollefordeling mellem en "dominerende" og en "passiv" part. Landsretten afviser dog dette og fastslår, at der ikke er grundlag for at antage et diskulperende samtykke til vold af den karakter, der faktisk blev udøvet (kvælning), alene på baggrund af forudgående korrespondance.

Dette skærpede krav om, at samtykket skal være situationsbestemt, ses ligeledes i TfK 2025.122 (Messenger), hvor der forelå en skriftlig kontrakt og Messenger-korrespondance om et "herre/slave-forhold". Her finder landsretten, at en generel indforståethed med vold og halsgreb ikke kan udstrækkes til at være et diskulperende samtykke til de specifikke handlinger, der senere finder sted.

Som det fremhæves i landsrettens præmisser i FED 2012.124 (Gag-ball), kan tidligere seksuel praksis ikke tolkes som accept af den konkret udøvede vold. Dette understreges yderligere i FED 2015.46 Ø (Svendborg), hvor tiltalte påberåbte sig "scripts" og mangeårig sadomasochistisk-praksis. Retten fastslår her implicit, at en generel sadomasochistisk-ramme ikke kan legitimere handlinger, hvis den konkrete seance indledes med uomtvistelig tvang, som i denne sag, var brugen af en strømpistol mod forurettede i forhold 1.

Domstolene kræver således bevis for et aktuelt samtykke knyttet til den specifikke situation, hvilket gør det vanskeligt for en tiltalt at løfte bevisbyrden, hvis handlingerne eskalerer ud over det sædvanlige. I TfK 2025.122 (Messenger) lægges der vægt på, at volden omfattede slag med knyttet hånd og fandt sted i en kontekst, hvor parterne havde aftalt, at tiltalte ikke skulle være hjemme, hvilket betød, at den trygge ramme for det aftalte samvær var brudt.

10.1.3 Forurettedes tilstand og sensorisk isolation som diskvalificerende faktorer

En væsentlig diskussion i relation til samtykkets gyldighed vedrører forurettedes evne til at give og opretholde samtykke. Hvor U 2023.4808 Ø(Scor.dk) og U 2021.3330 V (MDMA)

fokuserer på forurettedes tilstand under påvirkning af rusmidler som en hindring for modværg, bidrager FED 2015.46 Ø (Svendborg) med en vigtig diskussion om sensorisk isolation.

I FED 2015.46 Ø (Svendborg) benyttede tiltalte gaffatape for øjnene, masker og høretelefoner med støj til bevidst at neutralisere de forurettedes sanser. Juridisk kan det diskuteres, om et samtykke overhovedet kan opretholdes, når den underkastede part fratages muligheden for at kommunikere et "stop" eller tilbagekalde sit samtykke. Retten i Svendborg-sagen synes at lægge til grund, at når tiltalte aktivt afskærer forurettedes kommunikationsveje, ophører enhver form for frivillighed, da forurettede ikke længere har autonomi over egne grænser. Samtykket til "dominans" kan således ikke udstrækkes til at dække vold mod en person, der enten pga. rusmidler, som i U 2021.3330 V (MDMA) eller pga. teknisk fiksering og isolation, som i FED 2015.46 Ø (Svendborg) ikke længere er i stand til verbalt eller fysisk at trække sit samtykke tilbage.

10.1.4 Putativt samtykke og vildfarelse

Endelig er det relevant at diskutere muligheden for straffrihed pga. troen på samtykke, et såkaldt putativt samtykke. I U 2021.3330 V (MDMA) berører landsretten dette ved at vurdere, om tiltalte havde "grund til at tro", at volden var straffri.

Dette tema er særligt udtalt i FED 2015.46 Ø (Svendborg), hvor tiltalte fastholdt, at han troede, ægtefællen var indforstået med den udøvede vold, trods hendes omfattende blødninger og fastlåste tilstand. Retten afviser dette under henvisning til sagens samlede omstændigheder. Dette ses også i Tfk 2025.122 (Messenger), hvor landsretten afviste, at tiltalte på baggrund af korrespondancen og rollefordelingen havde grund til at tro, at der forelå samtykke til hændelserne.

Det viser, at domstolene stiller ekstremt høje krav til tiltaltes agtpågivenhedspligt, især når der benyttes ekstraordinære magtmidler. Hvis volden har medført objektive skader eller er udført under forhold, hvor forurettede er værgeløs eller overrasket i strid med forudgående aftaler, som i Tfk 2025.122 (Messenger), hvor der blev anvendt knytnæveslag og værktøj, vil en subjektiv tro på samtykke sjældent føre til frifindelse. Retspraksis indikerer her en agtpågivenhedspligt for den dominerende part; jo voldsommere karakteren af handlingerne er,

desto tydeligere og mere aktuelle holdepunkter skal tiltalte kunne påvise for at godtgøre forurettedes fortsatte accept i gerningsøjeblikket.

10.2 Samtykke ved vold med døden til følge (§ 246)

Hvor de øvrige domme fra danske retspraksis, som er blevet analyseret, omhandlede straffelovens §§ 244 og 245 i høj grad fokuserede på bevisførelsen for et aktuelt samtykke, giver S-1092-02 (Hørhaven) anledning til en diskussion om, hvorvidt samtykke overhovedet kan eksistere som en ansvarsfrihedsgrund, når volden fører til døden jf. straffelovens § 246.

10.2.1 Den absolutte grænse for individuel selvbestemmelse

Et af de mest markante træk ved Hørhaven-sagen er landsrettens fravær af en konkret samtykkevurdering i præmisserne. Selvom tiltalte, Uffe Hove, indgående forklarede om en "master/slave-kontrakt" og påstod, at forurettede selv havde påkaldt sig og ønsket afstraffelsen, valgte retten implicit at tilsidesætte dette forsvar.

Dette giver anledning til en principiel diskussion: Sætter straffelovens § 246 en objektiv grænse, for hvornår samtykke ikke længere kan virke som en straffrihedsgrund? I teorien kan man argumentere for, at hvis samtykke kan diskulperes efter § 245, burde det logisk set også kunne overvejes ved § 246. Men landsrettens tavshed i S-1092-02 indikerer, at når volden resulterer i tab af liv, bliver samtykket retligt irrelevant. Diskursen skifter her fra at handle om forurettedes frie vilje til at handle om samfundets fundamentale interesse i at beskytte liv. Man kan udlede, at staten ikke tillader borgere at "samtykke sig til døde", uanset hvilken subkulturel eller kontraktuel ramme volden udøves under.

10.2.2 Agtpågivenhedspligt og risikoaccept

Diskussionen om § 246 i BDSM-regi handler også om den dominerende parts agtpågivenhedspligt. I Hørhaven-sagen argumenterede tiltalte for, at han ikke mistede

kontrollen, og at han troede, forurettede var indforstået. Her ser vi en parallel til diskussionen om putativt samtykke, men med en langt tungere vægt.

Når man bevæger sig ind i aktiviteter, der involverer kvælning, som også er set i U 2021.3330 V (MDMA), eller massiv vold mod hovedet, må den udøvende part bære en skærpet risiko. I S-1092-02 (Hørhaven) bliver de retsmedicinske fund af hjernekvæstelse og ødemer de objektive beviser, der trumfer enhver subjektiv tro på en "sikker sexleg". Det kan diskuteres, om domstolene ved § 246 anlægger en form for "stramt ansvar", hvor man som "master" garanterer for forurettedes overlevelse. Hvis forurettede dør, betragtes handlingen som værende uden for enhver acceptabel samtykkeramme.

10.2.3 Sammenfatning af retstilstanden ved § 246

Sammenlignet med de øvrige sager i analysen står S-1092-02 (Hørhaven) som det ultimative bevis på, at samtykke som straffrihedsgrund er en faldende kurve: Jo grovere volden er, desto mindre vægt tillægger domstolene forurettedes accept. Ved § 244 er samtykke en reel mulighed; ved § 245 kræves der streng bevisførelse og situationsbestemthed; men ved § 246 synes muligheden for samtykke helt at forsvinde.

S-1092-02 (Hørhaven) cementerer således, at BDSM-kontrakter har en uoverstigelig juridisk barriere: De kan aldrig legitimere dødelig udgang. Retten beskytter her individet mod sig selv ved at fastslå, at retten til liv er en ufravigelig rettighed, som man ikke gyldigt kan disponere over i en seksuel eller magtbaseret relation.

11. Domme fra Den Europæiske Menneskerettigheds Domstol

For at undersøge hvorvidt Danmark kan regulere, hvornår et samtykke kan virke som straffrihedsgrund i BDSM situationer, vil de næste afsnit analysere to domme afsagt af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Disse analyser skal medvirke til at belyse, hvorvidt en regulering af samtykke som straffrihedsgrund i BDSM situationer er et indgreb i retten til privatliv, som er beskyttet i Menneskerettighedskonventionens artikel 8.

11.1 Laskey, Jaggard and Brown v. United Kingdom (1997)

De tre britiske statsborgere Laskey, Jaggard og Brown indgav alle klager mod Storbritannien, idet de mente, at Storbritannien havde krænket deres ret efter Menneskerettighedskonventionens artikel 8, om ret til respekt for privat- og familieliv. Sagen blev indbragt for Den Europæiske Menneskerettigheds Domstol den 11. december 1995.

11.1.1 Sagens faktiske omstændigheder

I 1987 kom politiet under undersøgelse af andre forhold i besiddelse af en række videosekvenser. Videosekvenserne viste sadomasochistiske møder mellem de tre klagere og op til 44 andre mænd. Som følge heraf blev klagerne og flere andre mænd sigtet for en række lovovertrædelser, herunder vold og legemsbeskadigelse, der relaterede sig til de sadomasochistiske aktiviteter, der havde fundet sted over en 10-årig periode. Selv om antallet af voldshandlinger var meget stort, begrænsede anklagemyndigheden tiltalerne til et mindre antal eksemplariske forhold.

Handlingerne bestod primært af mishandling af kønsdele, blandt andet med varm voks, sandpapir, fiskekroge og nåle, samt ritualiserede piskninger enten med gerningsmandens bare hænder eller med forskellige redskaber, herunder brændenælder, pigbælter og en nihalet kat. Der forekom endvidere tilfælde af brandmærkninger og påføring af skader, der medførte blødning og efterlod ar.

Alle aktiviteterne var samtykkebaserede og blev udført privat uden noget andet tilsyneladende formål end at opnå seksuel tilfredsstillelse. Påføringen af smerte var underlagt regler, herunder

fastlæggelse af et sikkerhedsord, som enhver kunne anvende for at standse aktiviteten. Aktiviteterne førte desuden ikke til infektioner, varige skader eller behov for lægebehandling.

Aktiviteterne fandt sted på flere forskellige lokationer, herunder lokaler indrettet som torturkamre. Videokameraer blev anvendt til at optage aktiviteterne, og der blev lavet kopier af videoerne, som blev distribueret blandt deltagerne. Anklagemyndighedens sag byggede i vidt omfang på indholdet af disse videoer.

Klagerne erklærede sig skyldige i voldstiltalerne, efter at dommeren under den nationale retssag havde fastslået, at de ikke kunne påberåbe sig samtykke som forsvar.

Den 19. december 1990 blev de tiltalte kendt skyldige og dommeren udtalte ved strafudmålingen, at den ulovlige adfærd, ville være blevet retsforfulgt på samme måde, uanset hvilken seksualitet de tiltalte måtte have.

Laskey blev idømt et års fængsel for forskellige voldsforhold herunder simpel vold, grov vold samt medvirken til grov vold. Jaggard blev idømt to års fængsel for medvirken til grov vold, og yderligere et års fængsel for grov vold, simpel vold og medvirken til simpel vold. Brown blev idømt to år og ni måneders fængsel for medvirken til simpel vold og yderligere et år og ni måneders fængsel for simpel vold.

Klagerne ankede domfældelsen og straffen. Anken over domfældelsen blev afvist, men ankeinstansen fandt, at klagerne ikke havde været klar over, at deres handlinger medførte et strafansvar, hvorfor straffene blev nedsat.

Klagerne ankede herefter til ankeinstansen House of Lords, hvor de skrev:

”Where A wounds or assaults B occasioning him actual bodily harm in the course of a sado-masochistic encounter, does the prosecution have to prove lack of consent on the part of B before they can establish A’s guilt under section 20 or section 47 of the 1861 Act?”

Anken blev afvist med et flertal i House of Lords med dissens to til fem.

Lord Templeman udtalte som en del af flertallet, at efter en gennemgang af retspraksis fandt de, at de retsafgørelser, som vedrører forsættelig påføring af legemsbeskadigelse, ikke fastslår, at samtykke udgør et forsvar mod en tiltale efter "the 1861 Act". Afgørelserne fastslår, at samtykke udgør et forsvar mod påføring af legemsbeskadigelse i forbindelse med visse lovlige aktiviteter. Flertallet fandt, at dette forsvar ikke bør udstrækkes til legemsbeskadigelse i forbindelse med sadomasochistiske aktiviteter.

Klagernes forsvarer gjorde det gældende, at samtykket burde kunne udgøre et forsvar. De anførte, at enhver person har ret til at råde over sin egen krop. Flertallet i House of Lords fandt imidlertid, at det ikke skulle være muligt at give samtykke til vold i sadomasochistiske møder, da de fandt, at sådan vold indebærer grusomhed og ydmygelse, og at samfundet er berettiget og forpligtet til at beskytte sig mod en voldskult.

Lord Jauncey of Tullichettle fandt, at der burde drages en grænse mellem simpel vold og simpel vold med legemsbeskadigelse, med det resultat, at den forurettedes samtykke ikke er et forsvar for nogen, der udøver simpel vold med legemsbeskadigelse, medmindre omstændighederne falder ind under en af de velkendte undtagelser såsom sport, lege eller kirurgi. Han fandt endvidere, at samtykke til klagernes aktiviteter ikke ville være skadeligt for offentlighedens interesser. Han fandt dog, at man ikke skal kunne anvende samtykke som en straffrihedsgrund i disse situationer.

Lord Mustill fandt, at sagen ikke burde blive behandlet som vold, men derimod som seksualforbrydelser. Han tillagde det endvidere vægt, at klagerne efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventionen artikel 8 har ret til privatliv uden indblanding af strafferetten. Han fandt det hensigtsmæssigt, at House of Lords på ny tog stilling til spørgsmålet om, hvorvidt offentlighedens interesse krævede straf for påføring af denne grad af skade privat på en samtykkende modtager, når formålet ikke var økonomisk vinding men derimod seksuel tilfredsstillelse.

Lord Slynn of Hadley fandt, at efter gældende ret kunne voksne give samtykke til handlinger, der blev udført privat, og som ikke medførte alvorlig legemsbeskadigelse.

11.1.2 Sagen for kommissionen

Laskey, Jaggard og Brown påberåbte sig blandt andet Den Europæiske Menneskerettighedskonventionen artikel 8, og klagede over, at deres domfældelser var resultatet af en uforudsigelig anvendelse af en strafferetlig bestemmelse, som under alle omstændigheder udgjorde et ulovligt og uberettiget indgreb i deres ret til respekt for privatlivet.

Kommissionen fandt med en dissens på 11 mod 7, at der ikke forelå en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens art. 8. Den påklagede anmodede under retsmødet retten til at tilslutte sig kommissionens flertal.

11.1.3 Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol

Klagerne gjorde gældende, at retsforfølgningen og domfældelsen for vold og legemsbeskadigelse i forbindelse med samtykkebaserede sadomasochistiske aktiviteter mellem voksne udgjorde en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 8.

Det var ubestridt mellem parterne, at de strafferetlige procedurer mod klagerne, som førte til deres domfældelse, udgjorde et indgreb foretaget af en offentlig myndighed i klageres ret til respekt for privatliv. Det var ligeledes ubestridt, at indgrebet var i overensstemmelse med loven.

Domstolen bemærkede, at ikke enhver seksuel aktivitet, der udøves bag lukkede døre, nødvendigvis falder indenfor anvendelsesområdet af artikel 8. I denne sag deltog klagerne i samtykkebaserede sadomasochistiske aktiviteter med henblik på seksuel tilfredsstillelse. Domstolen udtalte, at der ikke kunne herske tvivl om, at seksuel orientering og seksuel aktivitet vedrører et intimt aspekt af privatlivet. Domstolen fandt endvidere, at der var et betydeligt antal personer involveret i de pågældende aktiviteter, som blandt andet omfattede rekruttering af nye medlemmer, tilvejebringelse af adskillige specialindrettede rum samt optagelse af et stort antal videoer, der blev distribueret blandt medlemmerne. Der kan på den baggrund rejses tvivl, om klageres seksuelle aktiviteter falder inden for begrebet privatliv. Dette spørgsmål var dog ikke bestridt af parterne, hvorfor domstolen ikke tog stilling til dette.

11.1.4 Nødvendigt i et demokratisk samfund

Klagerne gjorde gældende, at det omhandlede indgreb ikke kunne anses for nødvendigt i et demokratisk samfund. Dette blev bestridt af Storbritannien.

Klagerne gjorde det gældende, at alle deltagere i disse møder var villige voksne; at deltagelsen var omhyggeligt begrænset og kontrolleret og kun omfattede personer med ensartede sadomasochistiske tilbøjeligheder; at handlingerne ikke blev overværet af offentligheden, og at der ikke var risiko for, at de nogensinde ville blive det; at der ikke var påført alvorlig eller varig skade, at der ikke var opstået infektioner i sårene, og at der aldrig havde været behov for lægebehandling. Der var endvidere aldrig blevet indgivet en klage til politiet, som alene blev bekendt med klagerens aktiviteter tilfældigt.

Muligheden for alvorlig skade eller moralsk fordærvelse blev af klagerne anset for spekulativt. Klagerne gjorde gældende, at deres sag burde betragtes som vedrørende seksuel udfoldelse snarere end vold. Under hensyntagen hertil burde grænsen, hvor samtykke ikke længere udgør et forsvar mod fysisk skade, kun drages ved forsøtlig eller uagtsom forvoldelse af alvorlig invaliderende skade.

Storbritannien gjorde gældende, at staten var berettiget til at straffe voldshandlinger som dem, klagerne var dømt for, som ikke kunne anses for bagatelagtige eller forbigående, uanset forurettedes samtykke. I den foreliggende sag kunne nogle af handlingerne i realiteten sammenlignes med genital tortur, og en stat kunne ikke siges at have pligt til at tolerere torturhandlinger, blot fordi de blev begået i et samtykkebaseret seksuelt forhold. Storbritannien var endvidere berettiget til at forbyde aktiviteter på grund af deres farlighed.

Storbritannien gjorde desuden gældende, at strafferetten ikke alene bør søge at afskrække visse former for adfærd af hensyn til folkesundheden, men også af bredere moralske grunde. I denne situation kan torturhandlinger som de foreliggende også forbydes, fordi de undergraver den respekt, som mennesker bør vise hinanden. Under alle omstændigheder er spørgsmålet om samtykkets rolle i strafferetten særdeles komplekst, og de kontraherende stater bør have en vid skønsmargin til at overveje alle offentlige politiske muligheder.

11.1.5 EMDs vurdering

Domstolen vurderede indledningsvis, at begrebet ”nødvendigt i et demokratisk samfund” indebærer, at indgrebet skal svare til et presserende samfundsmæssigt behov, og at det skal være proportionalt i forhold til det legitime formål, der forfølges. Selvom de kontraherende stater har en vis skønsmargin, tilkommer det Domstolen at foretage den endelige vurdering af, om indgrebet er foreneligt med Konventionen.

Domstolen kunne acceptere Storbritanniens anbringende om, at de pågældende handlinger indebar en vis grad af fare for helbredet, uanset at der i det konkrete tilfælde ikke opstod alvorlig eller varig skade. Domstolen blev hertil ikke overbevist om, at risikoen for skade var ubetydelig, navnlig henset til arten og omfanget af de anvendte voldshandlinger.

Domstolen bemærkede endvidere, at spørgsmålet om, hvorvidt samtykke bør udgøre et forsvar i relation til påføring af fysisk skade, er et spørgsmål, hvor der ikke findes nogen fælles europæisk standard. Under sådanne omstændigheder må de nationale myndigheder gives en bred skønsmargin.

Domstolen fandt, at de nationale myndigheder var berettigede til at anse de pågældende handlinger for at være af en sådan karakter, at de kunne begrunde et indgreb af hensyn til sundhed og moral. Domstolen fandt endvidere, at den trufne foranstaltning ikke kunne anses for uproportional i forhold til de legitime formål, der blev forfulgt.

Under hensyn til ovenstående konkluderede domstolen, at indgrebet i klageres ret til respekt for privatlivet var nødvendigt i et demokratisk samfund i Menneskerettighedskonventionens artikel 8, stk. 2s forstand.

Dommen fastslog med ni stemmer mod syv, at der ikke var sket en krænkelse af artikel 8 i konventionen.

Dommen viser, at sadomasochistiske situationer mellem samtykkende voksne som udgangspunkt er omfattet af artikel 8. Dommen pålagde det vægt, at staten har et særligt beskyttelsesformål med strafforfølgningen, da det blev vurderet, at handlingerne var til fare for de involveredes helbred. Domstolen vurderede således, at indgrebet kan begrundes af hensyn til sundhed og moral. Dette gør det klart, at der skal være tale om særligt tungtvejende hensyn,

førend staten kan lave indgreb i retten til privatliv, og strafforfølge personer involveret i sadomasochistiske handlinger.

Denne dom lægger vægt på, hvorvidt betingelserne i Den Europæiske Menneskerettighedskonventionen artikel 8, stk. 2, er opfyldt, hvorfor dette må anses for værende en vigtig del af vurdering af, hvorvidt medlemsstaterne har handlet i overensstemmelse med Menneskerettighedskonventionen i forbindelse med retsforfølgelse af vold udøvet i forbindelse med sadomasochistiske situationer.

Dommen viser endvidere, at Den Europæiske Menneskerettigheds Domstol giver medlemsstaterne en bred margin, når det handler om indgreb i privatlivets fred, hvad angår sager omhandlende samtykke til vold i seksuelle forhold. Medlemsstaterne får således stor mulighed for at regulere, hvornår samtykke kan anvendes som en straffrihedsgrund, og hvornår det ikke kan.

11.2 K.A. and A.D. v. Belgium

Sagen udspringer af to klager rettet mod Belgien, som to belgiske statsborgere, K.A. og A.D. indbragte for Den Europæiske Menneskerettighedskonvention den 3. juli 1998 og den 24. december 1998.

Kagerne gjorde gældende, at de ikke på forhånd havde fået adgang til en rapport fra Højesteret eller til anklagernes konklusioner, som ikke var forudsigelige i lyset af den gældende retspraksis på tidspunktet, og at dette krænkede deres privatliv.

Ved en beslutning af 23. maj 2002 besluttede kammeret at sammenlægge klagerne og erklærede dem delvist uacceptable, og ved beslutning af 15. september 2003 erklærede kammeret den resterende del af klagerne for acceptable.

Både klagerne og regeringen afgav skriftlige bemærkninger til sagen, og efter en konsultation med parterne besluttede kammeret, at der ikke var grund til at afholde mundtlig forhandling om sagen. Parterne indgav herefter skriftlige kommentarer til den anden parts bemærkninger.

Klagerne deltog fra 1990 til 1996 i en sadomasochistisk klub, hvis ejere blev genstand for en retslig efterforskning. Efterforskningen blev udvidet til også at omfatte klagerne. Klagerne blev

herefter henvist til appelinstanten. Den 30. september 1997 fandt appelretten klagerne, sammen med tre andre personer, skyldige i forsætlig legemsbeskadigelse og, med hensyn til den første klager, i opfordring til udskejelser eller prostitution. Vedrørende legemsbeskadigelsen konstaterede appelretten en eskalering af sadomasochistiske praksisser hos den første klager med hans hustru og identificerede fire faser. Den første fase var ufarlige praksisser i hjemmet, anden fase var besøg i en klub, tredje fase var besøg i en anden klub med mere voldelige praksisser og fjerde fase var ekstremt voldelige praksisser i særligt lejede og indrettede lokaler, fordi de tidligere klubbers regler forbød sådanne handlinger.

Appelretten fandt, at praksisserne i første fase var mindre alvorlige og ikke krævede retsforfølgelse. Den anden og tredje fase var ikke oplyst behørigt, hvorfor disse ikke førte til domsfældelse. Praksisserne i fjerde fase var veldokumenteret bl.a. ved videooptagelser, som blev beslaglagt under efterforskningen. Disse optagelser viste bl.a. at de tiltalte anvendte nåle og smeltet voks, slog forurettede voldsomt, indsatte en hul stang i anus med øl, hængte hende op i bryster og mellem benene med reb, gav elektriske stød, forbrændinger og snit, syede vulvalæberne og indsatte vibratorer, hænder, næver, klemmer og vægte i vagina og anus.

Flere optagelser viste forurettede skrig af smerte, mens de tiltalte fortsatte hævning og piskning, påsatte vægt, gav elektrisk stød, brændmærkede og påførte andre voldsomme handlinger.

Appelretten bemærkede, at de tiltalte ofte ignorerede forurettede råb om ”nåde!” – et ord, som efter aftale skulle stoppe handlingerne øjeblikkeligt. For eksempel blev nåle plantet i bryster, brystvorter, mave og vagina, efterfulgt af indføring af stearinlys og piskning, selv når forurettede råbte ”nåde” og græd.

Selvom skaderne ikke efterlod varige mén, bortset fra nogle ar, fandt appelretten, at handlingerne var særligt alvorlige og kunne forårsage alvorlige skader, på grund af voldens karakter, smerte, angst og ydmygelse.

Appelretten bemærkede endvidere, at klagerne under deres handlinger altid indtog store mængder alkohol, hvilket medførte et hurtigt tab af kontrol.

Appelretten fandt, at handlingerne var omfattet af straffelovens bestemmelse om forsætlig legemsbeskadigelse. Det var her tilstrækkeligt, at gerningsmanden havde en generel intention – hvilket var opfyldt, da de tiltalte vidste, at handlingerne var strafbare. Den belgiske

bestemmelse kræver ikke, at gerningsmanden havde intention om faktisk at skade nogen, ligesom at en ”god” intention fritager ikke fra strafansvar.

Appelretten fandt endvidere, at det ikke kræves, at skaderne medfører midlertidig eller permanente mén, og at forurettedes samtykke ikke kan retfærdiggøre handlingerne, da loven var af offentlig orden, og fysisk integritet var et grundlæggende retsbeskyttet gode. Samtykke kunne således højst reducere straffen.

Appelretten fandt ligeledes, at de tiltalte ikke kunne påberåbe sig juridisk uvidenhed, da enhver forudseende person burde vide, at sådanne handlinger, selv i sadomasochistiske praksisser, var strafbare.

Første klager kunne ikke påberåbe sig, at forurettedes alkoholindtag skabte nød, da han burde have ageret ansvarligt, fremfor at eskalere volden.

Anden klager burde, som læge, have ydet terapeutisk hjælp i stedet for at bidrage til eskaleringen, for eksempel ved at sy forurettedes læber og påstå, at det var medicinsk gavnlige handlinger.

Appelretten overvejede, om handlingerne kunne anses som beskyttede af Menneskerettighedskonventionens artikel 8, men konkluderede, at offentlig moral og menneskelig værdighed sætter grænser, som ikke kan overskrides med henvisning til seksuelt samtykke eller ret til egen krop. Selv i et tolerant og individualistisk samfund var fjerde fases handlinger så alvorlige, chokerende og grusomme, at de stred mod menneskelig værdighed.

Appelretten henviste endvidere til *Laskey, Jaggard og Brown v. UK*, og fastslog, at voldens alvor og risikoen for skade, berettiger lovgivers indgriben med henblik på folkesundhed, og at der derfor ikke kan forventes en tolerance.

Klagerne ankede sagen for Højesteret, der afholdte mundtlig forhandling den 6. januar 1998. Regeringen indsendte et brev, hvor det fremgik, at rapporten fra den rådgivende dommer og anklagerens konklusioner først blev præsenteret mundtligt ved denne hovedforhandling.

Den 6. januar 1998 blev klagerens anke afvist af Højesteret. Højesteret mente at de tiltalte bevidst og frivilligt havde krænket en persons fysiske integritet – uanset subjektive motiver eller intentioner. Der blev ikke krævet, at handlinger forårsagede varig skade, men at fysisk skade var nok til at ifalde strafansvar.

Højesteret fastslog, at sadomasochistiske handlinger generet faldt under privatlivets område, men at lovgiver kan gribe ind, hvis det er nødvendigt i et demokratisk samfund for eksempel for sundhedsbeskyttelse eller moral. Straffen for at påføre forsætlig legemsbeskadigelse, også i sadomasochistisk kontekst, var således klar og lovbestemt. Hvis handlingerne ikke skader den forurettedes helbred og forurettede samtykker, kan de efter Menneskerettighedskonventionen anses som private og dermed ikke strafbare. I denne sag konkluderede domstolene dog, at klagernes handlinger opfyldte lovens krav for legemsbeskadigelse, og at dommen var lovligt begrundet under artikel 8.

11.2.1 Den relevante nationale ret og praksis

På tidspunktet for de faktiske forhold var de relevante bestemmelser i den belgiske straffelov således:

Artikel 392: Som forsætlige kvalificeret drab begået og skader forvoldt med forsæt til at angribe personen på et bestemt individ eller på den, som måtte blive fundet eller mødt, selv om dette forsæt var afhængigt af en omstændighed eller en betingelse, og selv om gerningsmanden har taget fejl af den person, der blev offer for angrebet.

Artikel 398: Enhver, der forsætligt har forvoldt legemsbeskadigelse eller tilføjet slag, straffes.

Det subjektive gerningsindhold, som kræves i henhold til artikel 392 i straffeloven, er et generelt forsæt, det vil sige det forhold, at man bevidst og frivilligt udføre en handling, som er forbudt ved lov.

11.2.2 Retlig vurdering

Klagerne gjorde gældende, at domfældelsen havde krænket deres ret til privatliv efter Menneskerettighedskonventionens artikel 8.

11.2.2.1 Belgiens argumenter

Belgien anerkendte, at artikel 8 fandt anvendelse på de forhold, der førte til domfældelse efter straffelovens artikel 398. Belgien anerkendte endvidere, at domfældelsen efter artikel 398 udgjorde et indgreb i klagernes ret til privatliv. Belgien mente, at indgrebet i sagen var nødvendigt af hensyn til beskyttelsen af sundhed, moral samt andres rettigheder og friheder. Nødvendigheden af at handle for at beskytte forurettedes sundhed skulle følge af, at klagerne ikke længere havde kontrol over situationen, hvilket medførte en alvorlig risiko for legemsskade og alvorlige kvæstelser. Klagernes handlinger havde været præget af ekstrem vold, og enhver form for organisering eller kontrol var ikke eksisterende, hvorfor klagerne ikke havde haft herredømme over situationen og heller ikke selv vidste, hvor denne eskalation ville ende, idet de ikke længere overholdt de regler, der sædvanligvis fulgtes ved sådanne praksisser, og fuldstændigt ignorerede de aftaler, der skulle gøre det muligt for forurettede at bringe handlingerne til ophør. Hertil kom, at forurettede såkaldte samtykke var mangelfuldt, idet hun under seancerne havde indtaget store mængder alkohol.

Indgrebet skulle ligeledes være nødvendigt af hensyn til beskyttelsen af moralen, idet handlinger, der under de foreliggende omstændigheder udgjorde tortur, kunne de ikke tolereres i et demokratisk samfund, hvor den gensidige respekt mellem mennesker udgør en grundlæggende værdi. Endelig skulle indgrebet også have været nødvendigt af hensyn til beskyttelsen af andres rettigheder og friheder, idet klagerne ved flere lejligheder ikke respekterede forurettedes ønske om, at handlingerne skulle stoppe.

11.2.2.2 Klagernes argumenter

Klagerne gjorde gældende, at indgrebene ikke var nødvendige i et demokratisk samfund, og at de kunne legitimeres efter Menneskerettighedskonventionens artikel 8. Med hensyn til beskyttelsen af sundhed understregede de, at de sadomasochistiske praksisser fandt sted på en privat lokation, i en snæver privat kreds og mellem samtykkende voksne, samt at der ikke blev medført væsentlige varige skader. Klagerne mente, at deres sag adskilte sig fra Laskey, Jaggard og Brown, fordi handlinger i den sag fandt sted i overværelse af et stort antal personer, herunder en mindreårig og forårsagede alvorlige skader.

Klagerne påpegede, at moralen ikke burde være blevet beskyttet i deres sag i lyset af det moderne samfunds store tolerance over for alle former for seksuelle erfaringer, herunder sadomasochisme. Afslutningsvist bestred klagerne, at de udråb om nåde og stop fra forurettede havde den betydning, som Belgien tillagde dem, og klagerne understregede, at forurettede var samtykkende, aldrig indgav klage og aldrig indtrådte i sagen som civil part.

11.2.3 Domstolens vurdering

Domstolen konstaterede, at parterne var enige om, at der forelå et indgreb i retten til respekt for privatlivet, samt at begrebet ”privatliv” er bredt og ikke lader sig udtømmende definere. Elementer som køn, seksuel orientering og seksualliv udgør væsentlige bestanddele af det personlige område, der er beskyttet af artikel 8.

For at et indgreb er foreneligt med artikel 8, stk. 2, skal indgrebet i udøvelsen af en ret, der er beskyttet af artikel 8, være hjemlet i loven, forfølge et eller flere legitime formål opremset i bestemmelsen og være nødvendigt i et demokratisk samfund.

Domstolen fandt, at indgrebet utvivlsomt var hjemlet i loven. Domstolen mente endvidere, at indgrebet forfulgte legitime formål, som var fuldt ud forenelige med konventionen. Retsforfølgningen og domfældelsen for legemsangreb havde til formål at beskytte andres rettigheder og friheder, idet de nationale domstole i den foreliggende sag rejste spørgsmål om forurettedes samtykke, ligesom de havde til formål at beskytte sundheden. Den sidste betingelse var således, om domfældelsen af klagerne kunne anses for nødvendige i et demokratisk samfund for at opnå disse formål. Domstolene lagde her vægt på, at det omhandlende tiltag skulle svare til et tvingende samfundsmæssigt behov, hvilket navnlig indebar, at det var proportionalt i forhold til det legitime forhold.

Menneskerettighedskonventionens artikel 8 beskytter retten til personlig udfoldelse, hvad enten denne tager for af personlig udvikling eller personlig autonomi, som udgør et vigtigt princip, der ligger til grund for fortolkningen af artikel 8. Denne ret indebærer retten til at etablere og vedligeholde relationer til andre mennesker og til omverdenen, herunder inden for det seksuelle område, som er et af de mest intime aspekter af privatlivet og derfor beskyttet af bestemmelsen. Retten til at have seksuelle relationer udspringer af retten til at råde over egen krop, som er en integreret del af den personlige autonomi. I denne forbindelse fandt retten, at

muligheden for at leve sit liv, som man ønsker, også omfatter muligheden for at engagere sig i aktiviteter, der opfattes som fysisk eller moralsk skadelige eller farlige for ens egen person.

Heraf følger, at strafferetten i princippet ikke bør gribe ind i området for samtykkende seksuelle praksisser, der henhører under individets frie vilje. Der skal derfor foreligge særligt tungtvejende grunde for, at et indgreb fra de offentlige myndigheder på seksualitetens område kan retfærdiggøres i medfør af artikel 8, stk. 2.

Retten fandt at indgrebet i den foreliggende sag, ikke kunne anses for værende uproportionalt henset til karakteren af de pågældende handlinger. Selv om en person kan påberåbe sig retten til at udøve seksuelle praksisser så frit som muligt, må der sættes en grænse ved respekten for den forurettedes vilje, idet dennes egen ret til frit valg vedrørende udøvelsen af sin seksualitet ligeledes skal sikres. Dette forudsætter, at praksisserne skal udføres under forhold, der muliggør sådan en respekt, hvilket domstolen ikke fandt var tilfældet i denne sag.

Det fremgik navnlig af de forhold, som appelretten lagde til grund, at klagerens forpligtelser til straks at gribe ind og bringe praksisserne til ophør, når forurettede ikke længere samtykkede, ikke blev overholdt. Derudover forsvandt enhver form for organisering og kontrol af situationen med tiden, ligesom der opstod en eskalering af volden, hvor klagerne selv indrømmende, at de ikke vidst, hvor denne ville have endt.

Domstolen fandt således enstemmigt, at der ikke forelå en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 8.

Dommen viser ligesom *Lasky, Jaggard & Brown v. UK*, at Den Europæiske Menneskerettigheds Domstol giver medlemsstaterne en bred margin, når det handler om indgreb i privatlivets fred, hvad angår sager omhandlende samtykke til vold i seksuelle forhold. Medlemsstaterne får således stor mulighed for at regulere, hvornår samtykke kan anvendes som en straffrihedsgrund, og hvornår det ikke kan.

Denne dom lægger dog mere vægt på, hvorvidt der er givet et udtrykkeligt samtykke. Domstolen lagde i deres afgørelse vægt på, at forurettede flere gange sagde stop i forbindelse med handlingerne. Domstolen fandt således, at der må sættes en grænse ved respekten for den forurettedes vilje, idet dennes egen ret til frit valg vedrørende udøvelsen af sin seksualitet skal sikres.

12. Diskussion EMD

12.1 Det retlige udgangspunkt: Samtykke og art. 8

Det følger af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 8, at enhver har ret til respekt for sit privat- og familieliv, samt at ingen offentlig myndighed kan gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, undtagen for så vidt det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed eller den offentlige tryghed, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres ret og frihed.

Det helt klare udgangspunkt er således efter bestemmelsen, at man har ret til sit privatliv, herunder også ens seksualliv. Seksuelle relationer mellem samtykkende voksne er således som hovedregel beskyttet efter artikel 8.

Dette bliver klargjort i både *Laskey, Jaggard and Brown v. United Kingdom* og *K.A. and A.D. v. Belgium*, hvor Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol finder, at sadomasochistiske handlinger mellem samtykkende voksne var beskyttet af artikel 8, men at der kan forelægge så tungtvejende grunde, der gør det muligt for staterne at gøre indgreb i retten til privatliv.

Før en stat kan gøre indgreb i retten til privatliv, og hermed strafforfølge samtykkende voksne involveret i sadomasochistiske handlinger, skal betingelserne i artikel 8, stk. 2 være opfyldt. Det kræves således, at der er hjemmel til at strafforfølge, og at det er nødvendigt i et demokratisk samfund.

12.2 Statens kompetence

12.2.1 Samtykke er ikke absolut

Det følger af *Laskey, Jaggard and Brown v. UK*, at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol fandt, at der ikke forelå en krænkelse efter artikel 8. De fandt dog, at der var tale om handlinger omfattet af beskyttelsen til privatliv, men at betingelserne i artikel 8, stk. 2, var opfyldt. Der blev her lagt vægt på, at der var tale om sadomasochistiske handlinger, der medførte en risiko for alvorlige skader. Retten lagde endvidere vægt på, at

staten her havde et legitimt formål omfattet af artikel 8 stk. 2, da staten ønskede at beskytte sundheden.

Domstolen fandt således, at staten kan strafforfølge selvom der foreligger samtykke til alvorlig legemsbeskadigelse. Dette indebærer, at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol ikke anerkender et ubetinget princip om kropslig selvbestemmelse, at staten må kriminalisere alvorlig skade, selvom der foreligger samtykke.

Dommen viste endvidere, at medlemsstaterne har en bred margin, når det omhandler indgreb i privatlivets fred, hvad angår sager omhandlende samtykke til vold i seksuelle relationer.

Det følger således af *Laskey, Jagger and Brown v. UK*, at staten har mulighed for at regulere samtykke som straffrihedsgrund, hvis reguleringen er nødvendig i et demokratisk samfund, blandt andet på grund af sundhedsbeskyttelse.

12.2.2 Samtykkets betydning

Det følger af *K.A. and A.D v. Belgium*, at der var tale om et indgreb i artikel 8. Her fandt domstolen dog ligesom i *Laskey, Jaggard and Brown v. UK*, at der forelå hjemmel til at strafforfølge og at indgrebet var nødvendigt i et demokratisk samfund.

Domstolen lagde i deres afgørelse vægt på, at der ikke var tale om et udtrykkeligt samtykke, da forurettede havde sagt stop i løbet af situationen, man ikke kan legitimere enhver form for vold og at der findes en grænse for samtykke som straffrihedsgrund ved alvorlig skade eller krænkelse af menneskelig værdighed.

Domstolen fandt, at Belgien ikke havde krænket retten til privatliv, da indgrebet ikke kunne anses for værende uproportionalt, henset til karakteren af de pågældende handlinger. Retten fandt, at selv om en person kan påberåbe sig retten til at udøve seksuelle praksisser så frit som muligt, skal der sættes en grænse ved den forurettedes vilje, idet denne ligeledes har ret til frit valg i forbindelse med udøvelsen af sin seksualitet.

12.3 Grænserne for reguleringen af samtykke som straffrihedsgrund

Spørgsmålet om, hvorvidt staten må regulere samtykke som straffrihedsgrund i BDSM-situationer, må efter Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol afgøres inden for rammerne af Menneskerettighedskonventionens artikel 8, stk. 2. Det følger af både *Laskey, Jaggard and Brown v. United Kingdom* og *K.A. and A.D. v. Belgium*, at samtykkebaseret sadomasochistiske handlinger er omfattet af retten til privatliv. En kriminalisering udgør derfor et indgreb, som udelukkende kan opretholdes, hvis det er nødvendigt og proportionalt i forhold til et legitimt formål, navnlig at det er nødvendigt i et demokratisk samfund henset til beskyttelsen af sundhed.

Der følger ikke af praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol en klar regel om samtykkets rækkevidde, men praksis indikerer, at statens adgang til regulering beror på en konkret afvejning, hvor særligt tre parametre er centrale: skadens alvor, samtykkets udtrykkelighed og proportionalitet af reguleringen.

12.3.1 Skadens alvor

I *Laskey, Jaggard and Brown v. UK* fandt domstolen, at reguleringen ikke var et ulovligt indgreb i retten til privatliv. Domstolen lagde navnlig vægt på, at der ikke var tale om ubetydelige fysiske skader, samt at der var risiko for alvorlige helbredsmæssige skader. Det følger derfor af dommen, at der er en nedre grænse for, hvilke former for legemsbeskadigelse en stat er forpligtet til at acceptere på baggrund af et samtykke.

Det følger derfor, at jo mere alvorlige, permanente eller livstruende skader der er tale om, desto stærkere er statens sundhedsbeskyttende hensyn. Det må derfor antages, at statens sundhedsbeskyttende hensyn svækkes, hvis der er tale om mindre, forbigående eller kontrollerede skader, der ikke indebærer varige helbredsrisici. En regulering der ikke tager højde for skadens alvor og farlighed, kan derfor antages at medføre brud på Menneskerettighedskonventionens artikel 8.

12.3.2 Samtykkets udtrykkelighed

Det andet centrale parameter er udtrykkeligheden af det afgivne samtykke. Hvis der foreligger et fuldt informeret, frivilligt og udtrykkeligt samtykke mellem myndige personer, er autonomihensynet stærkt. Dette taler for, at statens adgang til tilsidesættelse af samtykke er mere snævert end i sager, hvor samtykket ikke er udtrykkeligt.

Hvis samtykket er afgivet under pres, afhængighed eller utilstrækkelig forståelse af risici, styrkes statens mulighed for regulering. Her er fokus ikke længere retten til privatliv, men beskyttelse af den ikke samtykkende part, hvilket gjorde sig gældende i K.A. and A.D. v. Belgium.

12.3.3 Proportionalitet

Det tredje centrale parameter er proportionaliteten af reguleringen. Spørgsmålet er ikke alene, om staten kan regulere, men hvor vidtgående reguleringen må være.

En afskæring af samtykke som straffrihedsgrund – uanset skadens karakter og samtykkets udtrykkelighed – kan fremstå som et indgribende middel.

Praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol pålægger ikke staten en pligt til at anerkende samtykke ved alvorlig legemsbeskadigelse, men den udelukker heller ikke muligheden for, at samtykke kan tillægges betydning i mindre alvorlige tilfælde. Proportionalitetsvurderingen må således indebære en vurdering af, om mindre indgribende midler ville kunne opfylde hensynet til sundhedsbeskyttelsen.

12.3.4 Samlet vurdering

Praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol viser, at samtykke ikke altid kan anvendes som en straffrihedsgrund i BDSM-situationer. Staten har mulighed for – efter omstændighederne – at begrænse samtykket som straffrihedsgrund ved alvorlig eller risikofyldt legemsbeskadigelse. Reguleringen skal dog hvile på en konkret og proportional afvejning, hvor skadens alvor, samtykkets udtrykkelighed og proportionaliteten af indgrebet indgår.

Grænsen for statens adgang til regulering er således ikke absolut, men domstolen har givet staterne en bred margin for regulering af samtykke som straffrihedsgrund i BDSM-situationer.

Praksissen viser således, at samtykke i BDSM-situationer ikke medfører, at alle handlinger er beskyttet fra strafforfølgelse efter konventionens artikel 8. Staten har mulighed for at begrænse samtykke som straffrihedsgrund ved alvorlige legemsbeskadigelser eller konkret risiko herfor. Reguleringen skal imidlertid være proportional og skal være nødvendig i et demokratisk samfund. Grænsen må således gå ved betydelig fysisk skade, hvor statens sundhedsbeskyttende hensyn vejer tungere end individets ret til privatliv og selvbestemmelse.

13. Konklusion

Formålet med specialet er at analysere mulighederne og grænserne for at samtykke til vold i BDSM situationer, samt hvorvidt staten kan regulere dette uden at handle i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventionen artikel 8. I det følgende besvares problemformuleringen, først og fremmest, mulighederne og grænserne for samtykke til vold i BDSM-kontekst, ved at se på, hvad domstolene lægger vægt på, i forbindelse med vurderingen af sager herom. Dernæst besvares spørgsmålet om, hvorvidt staten har mulighed for at foretage regulering heraf, uden at det strider mod Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 8.

13.1 Mulighederne og grænserne for samtykke til straffelovens §§ 244-246

På baggrund af ovenstående, kan det konkluderes, at vold som udgangspunkt er strafbart, men at det er generelt antages, at der kan gives samtykke til legemsbeskadigelser omfattet af straffelovens § 244, men at mere alvorlige legemsbeskadigelser omfattet af straffelovens § 245, ikke kan blive straffrie på baggrund af samtykke.

Analysen af den danske retspraksis taler dog mod den generelle antagelse. Første led omhandlende samtykke som straffrihedsgrund i sager om vold efter straffelovens § 244, bliver understøttet af dommen U 2023.4808 Ø (Scor.dk), som omhandlede vold omfattet af straffelovens § 244. Byretten lagde her vægt på, at de ikke fandt, at der forelå et gyldigt samtykke, hverken udtrykkeligt eller stiltiende. Dette taler for, at det er muligt at handlinger omfattet af straffelovens § 244 kan blive straffrie på baggrund af samtykke. Landsretten stadfæstede dommen, hvilket giver dommen yderligere præjudikatværdi.

I dommen U 2021.3330 V (MDMA), som omhandlede vold omfattet af straffelovens § 245, stk. 1, tager byretten såvel som landsretten stilling til, hvorvidt der forelå et samtykke, ligeledes om tiltalte havde troet, at der forelå et diskulperende samtykke. Ved at såvel by- som landsretten tager stilling til dette, taler det for, at det er muligt at vold omfattet af straffelovens § 245, kan blive straffrie, hvis der foreligger et samtykke.

Dette bliver endvidere understøttet af dommen FED 2012.124 (Gag-ball), hvor byretten foretog en implicit vurdering af samtykkets grænser, ved at lægge vægt på at volden havde en karakter og intensitet, som ikke stemte overens med et gensidigt og frivilligt forløb. Den tiltalte blev herfor fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1. Landsretten fandt ligeledes tiltalte skyldig i overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, og tillagde det vægt, at samtykket ikke var aktuelt og knyttet til den konkrete situation. By- og landsret foretog således også i denne dom en samtykkevurdering i en sag omhandlende straffelovens § 245, stk. 1, hvilket igen taler for, at det er muligt at samtykke til handlinger omfattet af § 245, stk. 1.

Dommen FED 2015.46 Ø (Svendborg) viser dog, at et eventuelt samtykke til sadomasochistiske aktiviteter bortfalder eller overhovedet ikke kan statuere, når de indledende handlinger sker under direkte vold eller trusler. Hertil tillagde domstolen betydelig vægt, at et gyldigt samtykke skal kunne tilbagekaldes. Eftersom tiltalte havde umuliggjort tilbagekaldelsen af samtykket, fjernede han grundlaget for at påberåbe sig samtykke som straffrihedsgrund. Dette skyldes, at forurettede var frataget enhver form for autonomi og kontrol over egne grænser. Dette gør sig ligeledes gældende i TfK 2025.122 (Messenger), hvor et generelt samtykke til visse former af BDSM-relateret vold ikke kunne udstrækkes til de hændelser, der var rejst tiltale for. Samtykkets gyldighed er således betinget af, at de ydre rammer for samværet overholdes; hvis den dominerende part bryder forudgående aftaler om selve rammen for mødet, bortfalder det diskulperende fundament for voldsudøvelsen, uanset eksistensen af generelle korrespondancer eller rollespilsaftaler.

S-1092-02 (Hørhaven) viser, at det ikke er muligt at samtykke til vold med døden til følge efter straffelovens § 246. Landsretten foretager her ikke en vurdering af, hvorvidt der er givet samtykke til volden, hvorfor det må konkluderes, at dette ikke har relevans for skyldsspørgsmålet. Dette viser klart, at det ikke er muligt at samtykke til vold efter straffelovens § 246. Dette stemmer ligeledes overens med, FED 2015.46 Ø (Svendborg), hvor retten fandt, at handlingerne havde karakter af mishandling, og at dette overskred de retlige rammer for, hvad der kan rummes inden for et frivilligt seksuelt samspil, hvorfor det ikke var muligt at give et diskulperende samtykke hertil.

Det kan på den baggrund konkluderes, at det er muligt at samtykke til vold efter straffelovens § 244 og delvist til straffelovens § 245. Grænsen her må på baggrund af analysen trækkes ved handlinger, der har en karakter af mishandling. Det kan ligeledes konkluderes, at det ikke er muligt at samtykke til vold efter straffelovens § 246.

13.2 Statens mulighed for at regulere samtykke som straffrihedsgrund i BDSM-kontekst i henhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 8

Det følger af Menneskerettighedskonventionens artikel 8, at enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance. En offentlig myndighed kan dog gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, hvis det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres ret og frihed.

Laskey, Jaggard and Brown v. United Kingdom viser, at ikke alle seksuelle aktiviteter, der udøves bag lukkede døre, nødvendigvis falder indenfor anvendelsesområdet af artikel 8. Domstolen påpegede i dommen, at grundet det betydelige antal involverede personer, rekrutteringen af nye medlemmer, tilvejebringelse af adskillige specialindrettede rum og optagelsen af et stort antal videoer, som blev distribueret blandt medlemmerne, at der kunne rejses tvivl om, hvorvidt de seksuelle aktiviteter faldt inden for begrebet privatliv. Domstolen fandt i denne sag, at strafforfølgningen af klagerne i denne sag udgjorde et berettiget indgreb i klagerens ret til privatliv. Ligesom det blev vurderet, at foranstaltningen ikke kunne anses for uproportional i forhold til de legitime forhold der blev forfulgt.

K.A. and A.D. v. Beligum viser, at indgrebet i retten til privatliv forfulgte et legitimt formål, som var fuldt ud foreneligt med konventionen. Domstolen lagde vægt på, at retsforfølgningen og domfældelsen for legemsangreb havde til formål at beskytte andre rettigheder og friheder, idet de nationale domstole havde sat spørgsmålstegn ved, hvorvidt der forelå et gyldigt samtykke, ligesom de havde til formål at beskytte sundheden. Domstolen fandt endvidere, at indgrebet ikke kunne anses for værende uproportionalt henset til karakteren af de pågældende handlinger.

På baggrund heraf kan det konkluderes, at staterne har en bred margin, når det omhandler indgreb i privatlivets fred, hvad angår sager omhandlende samtykke til vold i seksuelle relationer. Hertil at staten har mulighed for at regulere samtykke som straffrihedsgrund, hvis reguleringen er nødvendig i et demokratisk samfund, blandt andet på grund af sundhedsbeskyttelse. Det kan endeligt konkluderes, at stater har mulighed for at strafforfølge personer for vold og legemsbeskadigelse foretaget i forbindelse med samtykkebaserede

sadomasochistiske aktiviteter, hvis der er hjemmel hertil i national lovgivning og det er nødvendigt i et demokratisk samfund.

13.3 Endelig konklusion

Sammenfattende viser specialet, at dansk ret balancerer mellem to modstridende principper: den individuelle seksuelle autonomi og statens positive beskyttelsespligt. Konklusionen er, at samtykke i BDSM-forhold fungerer som straffrihedsgrund, så længe handlingerne er kontrollerede, reversible og kommunikerbare. Retspraksis indikerer dog, at domstolene foretager en selvstændig bevisvurdering, der kan tilsidesætte forurettedes forklaring som en efterrationalisering, hvis handlingerne objektivt set skifter karakter eller overskrider det aftalte. Grænsen for samtykke drages der, hvor volden enten kan kategoriseres som mishandling, eller hvor den dominerende part fratager modparten den fundamentale ret til at sige fra. Retstilstanden sikrer således en beskyttelse af den menneskelige integritet, som hverken digitale aftaler, BDSM-kontrakter eller retten til privatliv kan tilsidesætte.

14. Litteraturliste

14.1 Love

Lovbekendtgørelse 2025-11-07 nr. 1294 (Straffeloven)

Lovbekendtgørelse 2025-11-07 nr. 1298 (Retsplejeloven)

14.2 Forarbejder

Straffelovsrådets Betænkning 1009/1987 om strafferammer og prøveløsladelse

14.3 Retspraksis

1993.51 Ø	S-1092-02 (Hørhaven)	U 1948.599 Ø
DIK 1993-95.230 V	TFK 2000.100 V	U 1992.318 Ø
FED 2012.124 (Gagball)	TFK 2009.915 V	U 1994.137 Ø
FED 2015.46 Ø	TFK 2012.1045V	U 1994.137 Ø
(Svendborg)	TFK 2014.88 V	U 1994.151 H
FM 1992.50 V	TFK 2015.889 V	U 2006.589 H
FM 1993.50 V	TFK 2016.767 Ø	U 2010.2372 Ø
HR 68/2020	TFK 2017.1061 V	U 2011.1322 H
J1991.182 f	TFK 2019.1059/2V	U 2011.59 Ø
K.A. and A.D. v. Belgium	TFK 2020.681 V	U 2021.3330 V (MDMA)
Laskey, Jaggard and Brown v. United Kingdom (1997)	TFK 2021.15 V	U 2023.4808 Ø (Scor.dk)
Pretty 29/4 2002	TfK 2025.122 (Messenger)	U1972.655 V

14.4 Litteratur

Christoffersen, Jonas m.fl. (2024): *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med kommentarer, Bind 1 – artikel 1-9*, Djøf Forlag

Elholm, Thomas m.fl. (2022): *Kommenteret Straffelov Speciel del* (12. udgave), Djøf Forlag

Elo Rytter, Jens (2021): *Individets grundlæggende rettigheder* (4. udgave), Karnov Group

Evald, Jens (2019): *At tænke juridisk*, (3. udgave), Djøf forlag

Feldtmann, Birgit m.fl. (2024): *Samtykke* (1. udgave), Ex Tuto Publishing

Krabbe, Oluf H (1931): *Borgerlig straffelov med kommentarer*, (G.E.C. Gads forlag)

Palmer Olsen, Henrik (2024): *Lærebog i juridisk metode*, (1. udgave), Djøf forlag

14.5 Hjemmesider

<https://www.rfsu.com/dk/seksuel-information/bdsm/> (besøgt den 9/2-26)

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=vold> (besøgt den 17/2 2026)

<https://lex.dk/h%C3%A6fte> (besøgt den 7. februar 2026).